

10

2024

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLI • CIJENA: 2 €

SMRT U LITURGIJI

od 6. listopada do 2. studenoga 2024.

Peter Paul Rubens,
Polaganje Krista u grob, 1612. – 1614.

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

Živo vrelo

God. XLI. (2024.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

UREDNIKOVA RIJEČ

Čovjek pred Bogom 1

NAŠA TEMA: SMRT U LITURGIJI

Milan Dančuo: Kršćanska vizija smrti 2

Tomislav Hačko: Pjesme za bogoslužje sprovoda 8

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
D. Patafta, I. Jurić, T. Barščevski, I. Benaković,
J. Bošnjaković, I. Bodrožić

Dvadeset i sedma nedjelja kroz godinu 16

Dvadeset i osma nedjelja kroz godinu 20

Dvadeset i deveta nedjelja kroz godinu 24

Trideseta nedjelja kroz godinu 28

Svi sveti 32

Dušni dan 36

U DUHU I ISTINI

Anđelko Igrec: Blagoslovio nas Bog 40

Čovjek pred Bogom

Duboko zamišljeni nad čudesnim stvarateljskim djelom Božje ljubavi – čovjekom, stvorenim na Njegovu sliku, tim malim, a tako divnim stvorenjem, kojemu je u dušu utisnuo svoj pogled radosti života i vječne blizine, osvješčujemo si misli o čovjekovu postojanju, pripadnosti, brizi i odgovornosti u svijetu. Naše životno putovanje vodi konačnom susretu s Bogom, vodi pred lice Stvoritelja, pred kojim će nam se otvoriti knjiga života. U mojoj knjizi pisat će o meni, a u tvojoj o tebi. Svatko će sam doći pred Boga. Zamislimo se nad ovim čudesnim djelom Božje ljubavi.

Zahvaćajući dubinu misli, dolazimo do razumijevanja da smo pozvani živjeti s pogledom usmjerenim na vječnost, to jest, da ne živimo samo za sebe, već u svjetlu Božje ljubavi i Njegova vječnog nauma za nas. Naše putovanje nije slučajno, već ispunjeno smislom i svrhom, gdje svaka naša odluka i svaki korak vode prema vječnom zajedništvu s Bogom – zajedništvu koje počinje već sada, u svakom trenutku našega života, a koje se ispunjava u vječnosti.

Međutim, što vječnost znači za čovjeka našeg vremena? Čovjek, svjestan svojih zemaljskih pogleda, često se boji trenutka odlaska s ovoga svijeta i susreta s nečim za što se nije pripremao ili za što nije imao interesa. U svome životu, unatoč brizi za egzistenciju, često zaboravlja na vlastiti život. Isus nas upozorava: »Ta što će koristiti čovjeku ako sav svijet stekne, a životu svojem ugađi? Ili što će čovjek dati u zamjenu za život svoj? Doći će, doista, Sin Čovječji u slavi Oca svoga s anđelima svojim i tada će naplatiti svakomu po djelima njegovim.« (Mt 16, 26-27)

Razmišljajući dublje, svjedočimo vremenu u kojem se bježi od prolaznosti i jeseni života. O smrti – toj vječnoj neprijateljici, gotovo je zabranjeno govoriti. Kultura smrti, koja se bijesno širi javnim prostorima, postaje izopačena tvorevina života, zahvaćajući tkivo društva u kojem živimo. Dok čovjek zaboravlja na sebe i vječni život, mnogi ga nastoje na sve načine odvojiti od Boga. Čovjek, stvoren na Božju sliku, kao da je ispao iz okvira, jer mnogi žele rastrgati okvire iz njegovog života.

Nisu li upravo sprovedni obredi pokazatelji našeg odnosa prema životu i prijelazu u vječnost? Puna su nam usta hvale i pjesme za pokojnika od kojeg se opraštamo, a Boga ne znamo moliti, niti mu zahvaliti, a niti dati slavu. Šutimo, jer nismo spremni za vječnost, a Stvoritelj nas poziva, i ne znamo kada će doći taj čas. O čovječe, ti tako divno stvorenje...

Urednik

Kršćanska vizija smrti

MILAN DANČUO

Rano kršćanstvo smrt tumači uglavnom kao kaznu i posljedicu grijeha prvih ljudi, ali kasniji kršćanski pisci promatraju smrt kao povratak tijela materiji iz koje je stvoreno, a duše u život vječni.

Konačno sjedinjenje s Bogom u vječnosti

Smrt se u općenitom smislu promatra kao prestanak života i nepovratno prekidanje životne aktivnosti organizma. Čovjek, životinja ili biljka smrću prestaju postojati kao zasebne jedinice živog sustava. U medicinskom smislu, klinička smrt je nepovratno stanje organizma nakon prestanka rada vitalnih organa i to nije trenutačni događaj, nego proces koji traje određeno vrijeme. Smrt dakle određuje čovjeka i dio je njegovog života. S obzirom da je čovjek sastavljen od tijela i duše potrebno je izbjeći dvije hermeneutske krajnosti: onu *biološku* koja promatra smrt samo kao biološko-fizičke procese i događaje, i *spiritualističku* koja se bazira na čovjekovoj duhovnosti zanemarujući njegovu utjelovljenu stvarnost. Biološki redukcionizam se ograničava samo na medicinskoj dijagnozi smrti kao nedostatka vitalnih funkcija. Spiritualistički redukcionizam s druge strane doživljava medicinsku dijagnozu kao neadekvatnu i ne prihvaća znanstvene metode u ime čovjekove duhovnosti. Rješenje je u povezivanju dvije stvarnosti gdje se znanstveni i metafizički kriteriji spajaju i nadopunjuju dajući ljudskoj smrti novo značenje. U ovim razmišljanjima polazimo od navedenih pretpostavki u kontekstu kršćanskog iskustva smrti kao prijelaza u vječnost.

Smrt u filozofskim promišljanjima kroz povijest

Smrt je oduvijek bila predmet mnogih religioznih, filozofskih, mitoloških, umjetničkih i etičkih rasprava. Analizirajući različite filozofske ideje kroz povijest može se istaknuti nekoliko temeljnih naglasaka. Grčka filozofija je kroz svoje najvažnije predstavnike shvaćala smrt samo kao odjeljivanje duše od tijela. Jedino se smrću postiže radikalni uvjet apsolutne spoznaje gdje se duša,

Michelangelo Merisi da Caravaggio,
Isusa polažu u grob, 1603.

U današnjem svijetu i načinu života često obilježenom površnošću primjećuje se nezainteresiranost za smrt te se u kulturalnom kontekstu pojavljuje tendencija prikrivanja smrti. Time se ignorira činjenica da je čovjek u potpunosti svjestan da treba umrijeti.

samo potpuno odvojena od tijela, može ponovno uzdignuti do razine čiste nadosjetilne spoznaje ideja. U tome smislu, znamenito je Platonovo stajalište da je smrt najviše dobro jer upravo pomoću nje duša može potpuno dosegnuti čistu krjepost. S druge strane, pojedini antički filozofi smatrali su da ovozemaljska fizička smrt znači ujedno i prestanak svih ljudskih psihičkih funkcija. Kada nastupi smrt, tada više nema čovjeka pa se prema smrti može biti potpuno ravnodušan. Rano kršćanstvo smrt tumači uglavnom kao kaznu i posljedicu grijeha prvih ljudi, ali kasniji kršćanski pisci promatraju smrt kao povratak tijela materiji iz koje je stvoreno, a duše u život vječni.

Smrt se danas doživljava u posve drugačijem smislu u odnosu na prethodna povijesna razdoblja, naročito kada se radi o bolesti i patnji. Dugi niz stoljeća čovjek je bio gospodar svoje smrti i okolnosti u kojima bi umirao. U sadašnjem kulturalnom ambijentu odbija se smrt prikrivajući ju bolešću i čovjeku se oduzima njegova vlastita smrt.

U kasnijoj filozofiji racionalizma i idealizma mislioci smatraju kako smrt nije ništa drugo nego postupna involucija tijela, a smrt postaje zapravo samo korelativni pojam prema životu, odnosno njegova negativna strana. Od mnogobrojnih idealističkih shvaćanja ističe se stajalište da smrt može biti samo ulazak u metafiziku više vrste. Pojedini filozofi ističu da bi umjesto svojedobnoga suprotstavljanja života i smrti trebalo istaknuti kako postoji jedna jedinstvena beskonačna egzistencija u kojoj se smrt i život isprepliću kao karike jednoga lanca. Filozofija egzistencije kroz različite predstavnike smatra fenomen smrti jednim od temeljnih problema filozofije, a zabrinutost i strah zbog smrti postaju bitne preokupacije čovjekove misli. Čovjekovo se opstojanje u cjelini promatra kao izlaženje u susret smrti. Čovjek je, čim se rodi, ne samo spreman i umrijeti, nego se cjelokupno njegovo iskustvo svijeta i vlastitoga bitka odvija pod vidom te svijesti o prolaznosti i konačnosti, zbog čega je smrt čovjekova najviša i nenadmašna mogućnost.

Smrt u današnjem kulturalnom kontekstu

U današnjem svijetu i načinu života često obilježenom površnošću primjećuje se nezainteresiranost za smrt te se u kulturalnom kontekstu pojavljuje tendencija prikriivanja smrti. Time se ignorira činjenica da je čovjek u potpunosti svjestan da treba umrijeti. Sigurnost da će umrijeti je na neki način uvijek prisutna na horizontu života: svijest o životu spaja se sa sviješću o smrtnosti. Često spoznaja o smrti ostaje na razini same spoznaje, kao i mnoge stvari s kojima je čovjek upoznat na temelju iskustva drugih ljudi pa i smrt

Andrea Mantegna, *Mrtvi Krist*, 1483.

često ne sadrži stvarnu i osobnu spoznaju smrti. Iz toga razloga danas se mnogi ljudi boje ili ne žele razmišljati o smrti i negiraju je umanjujući joj važnost. Takav se fenomen događa i na osobnoj i na društvenoj razini, a nerijetko su to svojevrсни psihološki obrambeni dinamizmi i procesi pred tajnama života koje čovjek ne može u potpunosti dokučiti. U današnjem kulturalnom mentalitetu ističe se tjelesno zdravlje i mladost za razliku od nelagode kada se razmišlja o nečemu što propada i približava se svome kraju.

Smrt se danas doživljava u posve drugačijem smislu u odnosu na prethodna povijesna razdoblja, naročito kada se radi o bolesti i patnji. Dugi niz stoljeća čovjek je bio gospodar svoje smrti i okolnosti u kojima bi umirao. U sadašnjem kulturalnom ambijentu odbija se smrt prikrivajući ju bolešću i čovjeku se oduzima njegova vlastita smrt. Čovjek umire nesvjestan da mu se približava kraj, bolesniku se uskraćuje svijest o skorašnjoj smrti jer smatra se da ga se treba zaštititi. Ovakva kultura prikriivanja smrti dovela je do gubitka ljudskog smisla smrti i do napuštanja umiruće osobe. Više se ne umire u obitelji i u vlastitoj kući gdje je umiruća osoba okružena ljubavlju i blizinom najmilijih, već se najčešće umire u sterilnom okruženju zdravstvenih ustanova. Time se u potpunosti zanemaruje i zaboravlja ljudska dimenzija smrti. U takvom kulturalnom kontekstu potrebno je ponovno otkriti pravo značenje smrti: ona nije neprijatelj koji dolazi izvana i označava čovjekov kraj. Smrt nije konačni i potpuni završetak, već je prijelaz. Ne može se promatrati samo kao neka empirijska konstatacija prestanka vitalnih funkcija, nego kao raskidanje osobnih odnosa i puno više od biološke smrti.

Kršćanska vizija smrti u novijim dokumentima

Konstitucija *Gaudium et spes* Drugoga vatikanskog koncila progovara o smrti kao velikoj zagonetki ljudskoga stanja (usp. GS, br. 18). Koncilski oci svjesni su da današnji čovjek nije imun na bolest i patnju, ali i da osjeća veliki strah pred smrću koju promatra kao nepovratni kraj svoga života. Čovjek stoga osjeća veliku tjeskobu i bori se protiv smrti jer je želja za životom duboko ukorijenjena u njegovu srcu, ali često nema prave odgovore pred velikom tajnom smrti. Konstitucija ističe da je Bog stvorio čovjeka za blaženi cilj koji nadilazi granice ovozemaljske prolaznosti. U tome smislu, tjelesna smrt nije konačan kraj čovjeka zbog njegova grijeha i krivnje, već je Kristovom pobjedom nad smrću čovjek obnovljen i oslobođen od smrti. Bog poziva čovjeka da prihvati u potpunosti njegov plan spasenja u trajnom zajedništvu vječnoga božanskog života. Darom vjere svakom se čovjeku nudi odgovor u njegovoj tjeskobi i pruža mogućnost da u Kristu postigne pravi život kod Boga.

Katekizam Katoličke Crkve u nekoliko brojeva progovara o tajni čovjekove smrti (usp. KKC, br. 1681-1690). Katekizam naglašava da se kršćanski smisao smrti ne shvaća kao čovjekov kraj, već se

[...] kultura prikriivanja smrti dovela je do gubitka ljudskog smisla smrti i do napuštanja umiruće osobe. Više se ne umire u obitelji i u vlastitoj kući gdje je umiruća osoba okružena ljubavlju i blizinom najmilijih, već se najčešće umire u sterilnom okruženju zdravstvenih ustanova. Time se u potpunosti zanemaruje i zaboravlja ljudska dimenzija smrti.

treba razumjeti u svjetlu vazmenog otajstva Kristove smrti i uskrsnuća. Kršćanin koji umire u Kristu napušta svoje fizičko tijelo i nastanjuje se kod Boga u vječnosti. Stoga dan smrti označava za kršćanina dovršenje onoga što je sakramentalno započelo krštenjem: novo rađanje kojim će vjernik biti konačno suobličen slici Sina Božjega. Kršćanski pogreb je u tome smislu vazmeni izričaj kršćanske smrti i liturgijsko slavlje Crkve koje izražava djelotvorno zajedništvo s pokojnikom, a u njemu sudjeluje okupljena zajednica kojoj se naviješta vjera u vječni život. Smrt jednoga člana zajednice je događaj koji nadvlada horizont ovoga svijeta i vjernike privlači prema istinskim dometima vjere u uskrsloga Krista. Oproštaj s pokojnikom je dakle čin kojim ga Crkva preporučuje Božjem milosrđu, a euharistijskim slavljem prigodom smrti izražava djelotvorno zajedništvo s pokojnikom i preporučuje ga Bogu da bude očišćen od svojih grijeha i njihovih posljedica te da bude primljen u nebesko Kraljevstvo.

Smrt u liturgiji i pobožnosti Crkve

Nekoliko razmišljanja o kršćanskoj viziji smrti u odnosu na današnji svijet i neke pučke tradicije i običaje donosi *Direktorij o pučkoj pobožnosti i liturgiji* (usp. br. 250-259). Dokument ističe nadu i vjeru Crkve da će svi pravedni ljudi poslije smrti zauvijek živjeti s uskrslim Kristom. Vjera u uskrsnuće mrtvih je bitan element kršćanske objave koji pojašnjava otajstveni događaj smrti kao posljedice ljudskoga grijeha. Smrt je završetak zemaljskoga života, ali ne i čovjekovog postojanja jer je njegova duša besmrtna. Smrt je normalan završetak života i dovršetak čovjekova zemaljskog

hodočašća, odnosno vremena milosti i milosrđa koje Bog pruža čovjeku da ostvari svoj zemaljski život u hodu prema punini Božje ljubavi u vječnosti. Smrt je na nov način produžetak života, zapravo je događaj milosti jer u Kristu i po Kristu ima vrijednost i pozitivno značenje, a čovjek ima prilike postati dionikom božanskoga života nakon što se pročisti od osobnih posljedica svih grijeha.

Direktorij poseban naglasak stavlja na ukop kako bi se izbjegla različita pogrešna poimanja smrti i vječnoga života. Crkva se od samih početaka jasno udaljila od mumificiranja, balzamiranja ili kremiranja u kojima se još uvijek nalazi poimanje da smrt označuje potpuno uništenje čovjeka. Kršćanske su zajednice kao model sahrane za vjernika usvojile ukapanje u zemlju uz molitvu da

Edvard Munch,
Smrt u bolesničkoj sobi, 1893.

Bog sve pokojne pridruži slavi Krista uskrsnuloga. Ukapanje tijela podsjeća s jedne strane na zemlju od koje je čovjek uzet i kojoj se sada vraća, a s druge strane priziva ukop Isusa koji je pavši na zemlju donio mnogo roda. Dokument primjećuje da se u današnje vrijeme zbog promijenjenih okolnosti života i običaja koristi sve više kremiranje tijela pokojnika. Takvu praksu Crkva danas dopušta, ali samo i isključivo ako se vjernici nisu za to opredijelili iz razloga koji su protivni kršćanskom nauku i ako će pepeo pokojnika biti ukopan na uobičajen način sve do onoga dana kada će Bog uskrisiti sve vjerne mrtve.

Konstitucija o liturgiji *Sacrosanctum Concilium* Drugoga vatikanskog koncila donijela je temeljne smjernice za obnovu slavlja sprovoda ističući da obred treba jasnije izražavati vazmeni značaj kršćanske smrti i bolje odgovarati današnjim okolnostima (usp. SC, br. 81). Novoobnovljeni *Red sprovoda* ističe da se slavlje ukopa slavi punom vjerom u Kristovo vazmeno otajstvo sa željom da svi pokojnici koji su krštenjem postali dionici Kristove smrti i uskrsnuća, s Kristom po smrti prijeđu u vječni život očišćeni u duši. Crkva stoga za preminule članove prikazuje euharistijsku žrtvu te uzdiže molitve za njihov pokoj koji ujedno živim vjernicima donosi utjehu nade. Slavljenjem sprovoda vjernici utvrđuju svoju nadu u vječni život, ali su dužni brinuti da se samim slavljem ispravno odnose prema pokojnicima i očituju vazmenu vjeru u vječni život. Današnji obred dopušta mogućnost kršćanskoga pogreba onima koji su odlučili da im se tijelo spali bez da se time izazove sablazan, čuđenje ili vjersko ravnodušje, ali se ipak naglašava da Crkva daje prednost običaju ukopa tijela u zemlju.

Zaključne misli

U današnjem je društvu vrlo raširena i posebice pogubna tendencija prikrivanja smrti i njezinih znakova. Medicinsko osoblje i članovi obitelji nerijetko smatraju kao dužnost bolesniku, koji najčešće umire u bolnici i izvan vlastite kuće, skrivati blizinu smrti. Suvremena civilizacija odbija vidljivost smrti, zbog čega pokušava prikrivati njezine znakove. Kršćaninu pomisao na smrt treba biti bliska i vedra te se ne treba nikada voditi mišlju današnjeg kulturalnog mentaliteta koji odbacuje smrt. Vjeri u Kristovo uskrsnuće i vječni život nije prihvatljiv neodgovorni bijeg od stvarnosti ili materijalističko gledište bez nade. U tome smislu potrebno je ponovno otkriti cjelovitost čovjeka kojega je Bog stvorio kao dušu i tijelo. Čovjek je tu cjelovitost primio kao milost u sakramentu krštenja, a prima tu istu milost u Božjem pozivu u smrti. Po takvom teološkom tumačenju vraća se smrti njezin specifično ljudski karakter. Trenutak smrti postaje odlučujući za ostvarenje ljudske osobe. Čovjekovo konačno sjedinjenje s Bogom u vječnosti događa se upravo preko smrti. Smrt određuje ljudsku osobu i u najvišem je smislu autentični ljudski događaj koji iziskuje potpunu svijest i slobodu. ■

Slavljenjem sprovoda vjernici utvrđuju svoju nadu u vječni život, ali su dužni brinuti da se samim slavljem ispravno odnose prema pokojnicima i očituju vazmenu vjeru u vječni život. Današnji obred dopušta mogućnost kršćanskoga pogreba onima koji su odlučili da im se tijelo spali bez da se time izazove sablazan, čuđenje ili vjersko ravnodušje, ali se ipak naglašava da Crkva daje prednost običaju ukopa tijela u zemlju.

Pjesme za bogoslužje sprovoda

TOMISLAV HAČKO

Uz razne znakove i simbole s kojima se čovjek susreće tijekom sprovodnih obreda, jedan od (bitnijih) elemenata s kojima su sprovodni obredi prožeti su i pjesme. U tom smjeru često se postavljaju i pitanja koje pjesme odabrati te zašto neke pjesme mogu i smiju biti dio sprovodnih obreda, a neke ne mogu i ne smiju...

Sprovodni obredi

Kako je i naznačeno u prvom objavljenom dokumentu Drugoga vatikanskog koncila, u Konstituciji o svetoj liturgiji *Sacrosanctum Concilium*, budući da je Sveti sabor naumio iz dana u dan osnaživati kršćanski život među vjernicima, bolje prilagoditi potrebama našega doba one ustanove koje su podvrgnute promjenama, promicati sve što god može pridonijeti jedinstvu sviju koji vjeruju u Krista te pojačati sve ono što pomaže da svi budu pozvani u krilo Crkve, on smatra da njemu na poseban način pripada i briga oko obnove i njegovanja liturgije (SC, br. 1).

Jedan od sakramentalna koji su bili zahvaćeni tom obnovom bio je i *Red sprovoda* za kojeg Sabor u prethodno spomenutoj Konstituciji određuje: Neka obred sprovoda jasnije izražava vazmeni značaj kršćanske smrti te bolje odgovara uvjetima i predajama pojedinih krajeva, pa i s obzirom na liturgijsku boju (SC, br. 81).

Imajući u temelju ovo učenje Sabora sveta majka Crkva dalje uči kako je sprovodnim obredima uvijek običavala ne samo preporučiti Bogu pokojnike nego također buditi nadu svojih sinova i kćeri svjedočiti svoju vjeru u buduće uskrsnuće krštenih s Kristom (*Red sprovoda*, str. 9.).

Kao značajniji trenuci mogu se, već prema mjesnim običajima navesti ovi: bdjenje u pokojnikovoj kući, polaganje tijela u lijes, prijenos tijela do groba, a prije toga sastanak rodbine ili, ako je moguće, i cijele zajednice na slušanje utjehe nade u službi riječi, na prikazivanje euharistijske žrtve i na posljednji oproštaj s pokojnikom. Da bi se nekako imale u vidu prilike u svakom pojedinom kraju, ovdje predloženi *Red sprovoda za odrasle* obuhvaća tri različita načina, od kojih: a) prvi predviđa tri postaje:

u pokojnikovoj kući, u crkvi i na groblju b) drugi ima dvije postaje: u grobljanskoj kapeli i kod groba c) treći predviđa samo jednu postaju: u pokojnikovoj kući (*Red sprovoda*, str. 10.).

Tu možemo dodati i »četvrti način« – *Red sprovoda kad se pokojnikovo tijelo spaljuje* – koji predviđa tri postaje. »Obred započinje u prostoriji gdje je izložen lijes s pokojnikovim tijelom (odar, op. a.), u nazočnosti najbliže rodbine«, a nastavlja se u dvorani oproštaja gdje se nalazi okupljena zajednica koja zajedno s obitelji, pokraj tijela pokojnika, »ispovijeda svoju vjeru da vidljiva smrt život ne oduzima nego ga Kristovim uskrsnućem od mrtvih mijenja na bolje«. Treća postaja je polaganje urne s pepelom na za to predviđenom mjestu poštujući civilne i propise Crkve.

Liturgijska, duhovna i svjetovna glazba

Uz razne znakove i simbole s kojima se čovjek susreće tijekom sprovodnih obreda, jedan od (bitnijih) elemenata s kojima su sprovodni obredi prožeti su i pjesme. U tom smjeru često se postavljaju i pitanja koje pjesme odabrati te zašto neke pjesme mogu i smiju biti dio sprovodnih obreda, a neke ne mogu i ne smiju... Stoga je i cilj ovoga rada da se upozna s odabirom prikladnih pjesama za sprovod i obredne trenutke u kojima je pjevanje predviđeno. Prije nego li se upoznamo s učenjem Crkve o izboru pjesama prigodom sprovodnih obreda (ali i drugih liturgijskih čina) važno je razlikovati različite vrste glazbi: svjetovne, duhovne te (svete) liturgijske.

Liturgijska (sveta) glazba

Polazeći od učenja Drugoga vatikanskog koncila, koji ističe za sakralnu glazbu da će biti »to svetija što se bude tješnje povezala s bogoslužnim činom, bilo da srdačnije izrazi molitvu, bilo da potiče jednodušnost, bilo da svete obrede obogati većom svećanošću«, u članku prof. dr. Ivice Žižića »Liturgijska glazba između

Paolo Veronese,
Uskrsnuće Kristovo, 1570.

očuvanja glazbene ljepote i liturgijske prakse« (v. *Crkva u svijetu*, 2/2007, str. 306-329.) ističe se i činjenica kako valja uočiti specifičnost liturgijske glazbe, koja se bitno razlikuje od drugih oblika glazbenog izražavanja time što se događa u dimenziji *vjerničkog iskustva* i *liturgijskog slavlja* Kristova Otajstva. Obzirom na taj vid, glazba u liturgiji može biti nazvana *svetom glazbom*, ukoliko je ona bitno vezana uz obredno iskustvo vjere, ali istodobno može biti nazvana i *liturgijskom glazbom*, ukoliko proizlazi iz liturgije, k liturgiji je upravljena i samo unutar liturgije se jedinstveno događa kao iskustvo same vjere, koja u njoj pronalazi svoj *estetski odraz*.

Samim time, kako piše autor dalje u istom članku citirajući Martina Kirigina, možemo reći da »glazba nije samo dodatak i ukras liturgije. Ona je sama liturgija, njezin integralni dio koji ne spada u njezino bitno ustrojstvo, ali svakako spada u potpuni lik liturgije«.

Duhovna glazba, nažalost, često bude izjednačena s liturgijskom glazbom koju često, vođena različitim motivima, istiskuje iz određenog liturgijskog čina.

Max Scholz,
Konzert u crkvi, 1906.

S obzirom na specifične karakteristike liturgijske glazbe:

- a) tekstovi su usklađeni s katoličkim naukom, Svetim pismom i liturgijskim izvorima (usp. SC, br. 121);
- b) događa se unutar vjerničkog iskustva i liturgijskog slavlja Kristova Otajstva;
- c) proizlazi iz liturgijskog slavlja i k njemu je upravljena;
- d) nije dodatak i ukras liturgijskog čina, već integralni dio liturgijskog čina; jedino je liturgijska glazba ona koja je prikladna i za određeno liturgijsko slavlje: bilo da se radi o slavljinama sakramenata (krštenje, potvrda, euharistija, pokora, bolesničko pomazanje, sveti red ili ženidba) bilo da se radi o drugim liturgijskim činima (npr. posveta crkve, zavjetovanje, blagoslovi ili sprovod).

Tako, unutar svih tih liturgijskih čina nije dopušteno posezati za duhovnim ili svjetovnim skladbama niti se unutar liturgijskog slavlja liturgijski tekst smije zamijeniti izvođenjem neke duhovne skladbe (kao što se često događa s nepromjenjivim (!) dijelovima mise: npr. *Gospodine, smiluj se, Slava, Svet* ili *Jaganjče Božji*).

Duhovna glazba

Duhovna glazba, nažalost, često bude izjednačena s liturgijskom glazbom koju često, vođena različitim motivima, istiskuje iz određenog liturgijskog čina. Kako nam piše u svom članku dr. sc. Katarina Koprek, a polazeći od *Pisma o koncertima u crkvama* Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata (1987.), duhovna glazba nije osposobljena za liturgiju. Ona, istina, može naći mjesto u crkvi, ali »izvan liturgijskih slavlja« – dakle samo na duhovnim koncertima, u glazbenim meditacijama ili u sličnim događanjima. Prema tome u »duhovnu glazbu« ulaze sve skladbe – također i izvorna remek-djela povijesti glazbe – koje ipak nisu zamišljene za liturgijsku službu, poput svetih skazanja, pohvala, duhovnih madrigala i kantata, oratorija itd., a također i sve pjesme i religiozni napjevi modernih kantautora (čija je uporaba u posljednje vrijeme pogrešno ušla u liturgijsko slavlje!). Zapravo, sve su to skladbe koje, premda odgovaraju pobožnim ili duhovnim namjerama i ciljevima, nisu »integralni momenti« liturgijskog čina, a nisu ni bile izvorno zamišljene kao takve. Možemo dakle reći da »duhovna glazba« nije ni sveta ni liturgijska; odnosno, sveta glazba je duhovna, ali ne i automatski liturgijska, tj. ona to može postati zahvaljujući naknadnim funkcionalnim svojstvima. Jedino liturgijska glazba posjeduje kako preduvjete tako i prikladna obilježja za duhovnu i sakramentalnu svrhovitost, pa je zato s pravom nazivamo »sveta«.

Kao i svjetovna glazba, tako i duhovna glazba često svoje mjesto pronalazi neposredno prije početka, za vrijeme ili neposredno nakon bogoslužja sprovoda. Kod duhovnih skladbi u kontekstu reda sprovoda do poteškoća dolazi jer: a) sadržajno

Kao i svjetovna glazba, tako i duhovna glazba često svoje mjesto pronalazi neposredno prije početka, za vrijeme ili neposredno nakon bogoslužja sprovoda. Kod duhovnih skladbi u kontekstu reda sprovoda do poteškoća dolazi jer: a) sadržajno nisu usklađene s učenjem Katoličke Crkve; ili b) nisu pisane za bogoslužni obred (npr. Hallelujah L. Cohena, You raise me up J. Grobana); ili c) pisane su za neki drugi kontekst koji nema nikakvu poveznicu s bogoslužjem sprovoda (npr. Krist na žalu pjesma je izvorno napisana za nova svećenička i redovnička zvanja).

Razlikujući i odvajajući i na glazbenom području sveto od svjetovnog, slobodno se može reći kako onda ni svjetovna glazba nije namijenjena za izvođenje tijekom liturgijskog čina, već kroz nju pojedinac (pjevač ili svirač) ili glazbena grupa izražava i promiče određene misli, osjećaje, stavove ili životne vrijednosti.

nisu usklađene s učenjem Katoličke Crkve; ili b) nisu pisane za bogoslužni obred (npr. *Hallelujah* L. Cohena, *You raise me up* J. Grobana); ili c) pisane su za neki drugi kontekst koji nema nikakvu poveznicu s bogoslužjem sprovoda (npr. *Krist na žal* pjesma je izvorno napisana za nova svećenička i redovnička zvanja).

Svjetovna glazba

U antičko vrijeme jedan od uobičajenih naziva za sveto mjesto bilo je *fanum* (posvećeno mjesto, hram), a *profanum* je pak bilo mjesto koje nije bilo posvećeno i nalazilo se neposredno ispred ulaska u sveti prostor. Od tuda dolazi i razlikovanje nečega što pripada *svetome* te *svjetovnome* (profano). Razlikujući i odvajajući i na glazbenom području *sveto* od *svjetovnog*, slobodno se može reći kako onda ni svjetovna glazba nije namijenjena za izvođenje tijekom liturgijskog čina, već kroz nju pojedinac (pjevač ili svirač) ili glazbena grupa izražava i promiče određene misli, osjećaje, stavove ili životne vrijednosti. A s obzirom na njezin glazbeni izričaj, stil ili ukus čovjek se uz svjetovnu glazbu zabavlja, razmišlja, uživa, opušta, uči ili čak i poistovjećuje te mu onda i ta glazba pojačava osjećaj radosti ili tuge ili mu pomaže u izricanju onoga što u nekom trenutku osjeća u sebi. Time onda i osoba u trenucima tuge i žalosti, kada tu tugu i žalost ne može izreći ili pokazati, poseže i za svjetovnom glazbom unutar liturgijskog čina te tako *ono što pripada svijetu* ulazi u ono što je *sveto* te se spaja nespojivo. Tako se onda i često tijekom obreda sprovoda čuju stihovi različitih svjetovnih pjesama poput: *Ako me nosiš na duši, Croatia iz duše te ljubim, Fala, Gdje je nestao čovjek, Imagine, Ja nemam više razloga da živim, Košulja plava, Kud plovi ovaj brod, Majko jedina, Milena generacija, Moj lipi anđele, Morgen, My way, Ne dirajte mi ravnice, Oj mladosti, Otišo je otac moj polako, Podravino moja mila, Sad kada došla si, Samo jednom se ljubi, Soldier of fortune, Stand by me, Suza za zagorske brege, Tears in heaven, Tiho noći, Tko sam ja da ti sudim, Vilo moja, Yesterday, Zar više nema nas, Zbog jedne divne, crne žene, Zlatne godine, Znak...* Iako će svjetovne pjesme možda i imati određenu poveznicu s pokojnikom ili s tugom koju osjeća zajednica, one ipak po svom izričaju i stilu nisu prikladne za bogoslužje sprovoda (usp. 2.1. *Liturgijska glazba*). Stoga, ako će se to tada činiti prikladnim, svjetovne ili duhovne pjesme, koje su bile drage pokojniku ili ih iz nekog razloga s njime vežemo, svoje prikladno mjesto te pjesme mogu pronaći u prikladno vrijeme nakon bogoslužja sprovoda. To će onda svakako biti vrijeme kada se obitelj, rodbina i prijatelji pokojnika okupe zajedno, npr. na komemoraciju, odnosno na skup sazvan u čast pokojniku na kojem se podsjećamo glavnih događaja iz pokojnikova životu u čemu onda mogu pomoći, uz prigodne govore, i pjesme koje se mogu (po)vezati s pokojnikovim životom.

Odabir pjesama za bogoslužje sprovoda

Iz svega prethodnoga napisanoga postavlja se onda i pitanje: »Koje pjesme odabrati za sprovod?« U br. 12 *Prethodnih napomena za Red sprovoda* Crkva jasno iznosi svoje učenje: »Da bi izrazila bol i djelotvorno okrijepila nadu, Crkva u službama za mrtve najradije poseže za psalmima. Stoga neka pastiri marno nastoje da prikladnom katehezom uvode svoje zajednice u jasnije i dublje razumijevanje bar nekih psalama što su predviđeni za pogrebnu službu. U ostalim pak pjesmama, što se u obredu iz pastoralnih razloga često naznačuju, neka se osobito gaji *pravi i živi osjećaj za Sveto pismo* i liturgijski duh.«

Vođena upravo tim smjernicama, tako će se i u *Izjavama i odlukama Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije*, u br. 86 jasno istaknuti kako Crkva budno bdije nad liturgijom sprovoda i mjerodavno ju uređuje, ne dopuštajući da se u liturgijski dio pogreba ne unese ništa što je neprikladno slavlju Crkve i što bi zasjenilo vjeru u uskrsnuće i vječni život te kako je liturgija sprovoda, kao čin crkvene zajednice, u potpunoj mjerodavnosti svećenika ili drugoga liturgijskog služitelja te se uređuje prema liturgijskim i drugim crkvenim odredbama i propisima.

Sprovod pape Ivana Pavla II., 2005.

Kršćansko je bogoslužje uvijek bogoslužje zajednice nad kojom se ispunja otajstvo koje se slavi. Bogoslužje sprovoda nije dakle isključivo molitva za pokojnika, nego i ispovijest vjere kršćanske zajednice koja proslavlja uskrsnuće svoga člana.

A ovo bogoslužje s razlogom se »uređuje prema liturgijskim i drugim crkvenim odredbama i propisima« kako u njega ne bi ušli svjetovni elementi (pa i svjetovne pjesme). Jer što se više u bogoslužje sprovoda dodaje svjetovnih elemenata, bogoslužje sprovoda počinje gubiti svoj smisao i biva sveden na neki vid čina komemoracije što red sprovoda nikako nije. Shvaćen kao liturgijski čin i čin crkvene zajednice, sprovodom »Crkva puna vjere slavi Kristovo vazmeno otajstvo« sa željom da pokojna braća i sestre »u duši budu očišćeni te sa svima svetima i izabranima budu na nebo uzeti, a u tijelu da čekaju blaženu nadu – dolazak Kristov i uskrsnuće od mrtvih«. Sve to, sažeto rečeno, nalazimo u knjizi dr. A. Crnčevića i dr. I. Šaška u djelu *Na vrelu liturgije* u kojem se naglašava kako se kršćanska liturgija ne usredotočuje isključivo na pokojnika. Kršćansko je bogoslužje uvijek bogoslužje zajednice nad kojom se ispunja otajstvo koje se slavi. Bogoslužje sprovoda nije dakle isključivo molitva za pokojnika, nego i ispovijest vjere kršćanske zajednice koja proslavlja uskrsnuće svoga člana.

U toj ispovijesti vjere i nade u uskrsnuće i vječni život okupljenoj zajednici pomažu i liturgijske pjesme koje su predviđene za bogoslužje sprovoda.

U kojim obrednim trenucima pjevati u bogoslužju sprovoda?

U *Redu sprovoda* s dvije postaje: u grobljanskoj kapeli i na grobu, predviđeno je pjevanje prikladne, liturgijske pjesme:

- a) neposredno prije početka sprovoda
- b) kod posljednje preporuke i oproštaja od pokojnika
(*Red sprovoda* ovdje previđa pjevanje otpjeva *Pomozite sveci Božji...*)
- c) u ophodu prema grobu (obred previđa pjevanje psalama)
- d) nakon završnog blagoslova

U *Redu sprovoda* kada se pokojnikovo tijelo spaljuje može se pjevati:

- a) kod ulaska lijesa u dvoranu oproštaja
- b) psalam u Službi čitanja
- c) kod posljednje preporuke i oproštaja od pokojnika
(*Red sprovoda* ovdje previđa pjevanje otpjeva *Pomozite sveci Božji...*)
- d) nakon završnog blagoslova

Koje pjesme izabrati za sprovod?

Kako je bilo prethodno rečeno »da bi izrazila bol i djelotvorno okrijepila nadu, Crkva u službama za mrtve najradije poseže za psalmima« od kojih *Red sprovoda* posebno izdvaja:

- Ps 23 – *Gospodin je pastir moj*
- Ps 25 – *Pokaži mi, Gospodine, putove svoje*

- Ps 27 – *Gospodin mi je svjetlost i spasenje*
- Ps 42 – *Kao košuta*
- Ps 43 – *Dosudi mi pravo, Bože*
- Ps 51 – *Smiluj mi se, Bože, po milosrđu svome*
- Ps 63 – *O Bože, ti si Bog moj*
- Ps 103 – *Milosrdan je i milostiv Gospodin*
- Ps 114 – *Kad izađe Izrael iz Egipta*
- Ps 115 – *Ne nama, Gospodine, ne nama*
- Ps 116 – *Dobrostitiv je Gospodin i pravedan*
- Ps 118 – *Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar*
- Ps 122 – *Obradovah se kad mi rekoše*
- Ps 130 – *Iz dubine vapijem tebi, Gospodine*
- Ps 143 – *Gospodine, usliši moju molitvu*
- Ps 148 – *Hvalite Gospodina s nebesa*

Uz spomenute psalme u hrvatskoj liturgijskoj pjesmarici *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* (Zagreb, 2003.) za bogoslužje sprovoda izričito su predviđene još ove pjesme:

- *Bog će im otrti svaku suzu*
- *Pokoj vječni*
- *Iščekujemo Spasitelja*
- *Za Lazarom si plakao*
- *O Kriste, Kralju svemoćni*
- *O nado naša, cjelove*
- *O Bože, ti si odvijek*
- *Vječni pokoj*
- *Bože Oče*

Za bogoslužje sprovoda u spomenutoj pjesmarici mogu se naći i druge liturgijske i prikladne pjesme, no važno je da se u njima »osobito gaji pravi i živi osjećaj za Sveto pismo i liturgijski duh« te da svojim tekstom i glazbenim izričajem očituju vjeru, nadu i ljubav za život vječni koji nam je darovan Gospodinovim uskrsnućem. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

LISTOPAD

- 6 N DVADESET I SEDMA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 7 P **Blažena Djevica Marija od Krunice, spomendan;** od dana: Gal 1,6-12; Ps 111,1-2.7-10c; Lk 10,25-37
- 8 U Svagdan: Gal 1,13-24; Ps 139,1-3.13-15; Lk 10,38-42
- 9 S Svagdan ili: Sv. Dionizije, biskup i mučenik; ili: Sv. Ivan Leonardi, prezbiter; Gal 2,1-2.7-14; Ps 117,1-2; Lk 11,1-4
- 10 Č Svagdan: Gal 3,1-5; Otpj. pj.: Lk 1,69-75; Lk 11,5-13
- 11 P Svagdan ili: Sv. Ivan XXIII., papa; Gal 3,7-14; Ps 111,1-6; Lk 11,15-26
- 12 S Svagdan: Gal 3,22-29; Ps 105,2-7; Lk 11,27-28
- 13 N DVADESET I OSMA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 14 P Svagdan ili: Sv. Kalist I., papa i mučenik; Gal 4,22-24.26-27.31 – 5,1; Ps 113,1-5a.6-7; Lk 11,29-32
- 15 U Sv. Terezija Avilska, djevica i crkvena naučiteljica, spomendan; od dana: Gal 5,1-6; Ps 119,41.43-45.47-48; Lk 11,37-41
- 16 S Svagdan ili: Sv. Hedviga, redovnica; ili: Sv. Margareta M. Alacoque, djevica; Gal 5,18-25; Ps 1,1-4.6; Lk 11,42-46
- 17 Č Sv. Ignacije Antiohijski, biskup i mučenik, spomendan; od dana: Ef 1,1-10; Ps 98,1-6; Lk 11,47-54
- 18 P SV. LUKA EVANĐELIST, blagdan: vl.: 2Tim 4,10-17b; Ps 145,10-13b.17-18; Lk 10,1-9
- 19 S Svagdan ili: Sv. Ivan Brebefski, Izak Jogues, i drugi, mučenici; ili: Sv. Pavao od Križa, prezbiter; Ef 1,15-23; Ps 8,2-3a.4-7; Lk 12,8-12
- 20 N DVADESET I DEVETA NEDJELJA KROZ GODINU.**
Misijaska nedjelja
- 21 P Svagdan: Ef 2,1-10; Ps 100,1b-5; Lk 12,13-21
- 22 U Svagdan ili: Sv. Ivan Pavao II., papa; Ef 2,12-22; Ps 85,9ab-14; Lk 12,35-38
- 23 S Svagdan ili: Sv. Ivan Kapistranski, prezbiter; Ef 3,2-12; Otpj. pj.: Iz 12,2-3.4bcd.5-6; Lk 12,39-48
- 24 Č Svagdan ili: Sv. Antun Marija Claret, biskup; Ef 3,14-21; Ps 33,1-2.4-5.11-12.18-19; Lk 12,49-53
- 25 P Svagdan ili: Obljetnica posvete vlastite crkve; Ef 4,1-6; Ps 24,1-4b.5-6; Lk 12,54-59
- 26 S Svagdan: Ef 4,7-16; Ps 122,1-5; Lk 13,1-9
- 27 N TRIDESETA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 28 P SV. ŠIMUN I JUDA, apostoli, blagdan: vl.: Ef 2,19-22; Ps 19,2-5; Lk 6,12-19
- 29 U Svagdan: Ef 5,21-33; Ps 128,1-5; Lk 13,18-21
- 30 S Svagdan: Ef 6,1-9; Ps 145,10-14; Lk 13,22-30
- 31 Č Svagdan: Ef 6,10-20; Ps 144,1-2.9-10; Lk 13,31-35

STUDENI

- 1 P SVETKOVINA SVIH SVETIH**
- 2 S Spomen svih vjernika pokojnika

Dvadeset i sedma nedjelja kroz godinu 6. listopada 2024.

ULAZNA PJESMA

Sve je, Gospodine,
u tvojoj volji,
nitko joj se ne može oprijeti.
Ti si sve stvorio,
nebo i zemlju, cijeli svemir,
ti si Gospodar svega.
(Est 13,9-11)

ZBORNA MOLITVA

Svemoguću vječni Bože,
bolji si nego što
zaslužujemo i želimo.
Budi nam milosrdan:
otпусти grijehе kojih se
savjest plaši, a daruj i ono
što ne umijemo moliti.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
primi žrtvu koju si ustanovio.
Otkupi nas i posveti
otajstvima, što ih dužnim
poštovanjem slavimo.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Dobar je Gospodin
svima što se u nj uzdaju,
duši koja ga traži. (Tuž 3,25)

POPRIČESNA MOLITVA

Svemoguću Bože,
daj da se opojeni i
nahrانjeni ovim otajstvima
preobrazimo u ono što smo
primili.
Po Kristu.

Prvo čitanje Post 2,18-24

I dvoje njih bit će jedno tijelo.

Čitanje Knjige Postanka

Reče Gospodin, Bog: »Nije dobro da čovjek bude sam! Načinit ću mu pomoć kao što je on.«

Tada Gospodin, Bog, oblikova od zemlje sve životinje poljske i sve ptice nebeske i privede ih čovjeku da vidi kako će koju nazvati, pa kako koje stvorenje čovjek prozove, da mu tako bude ime. Čovjek nadjene imena svoj stoci, svim pticama nebeskim i životinjama poljskim. No čovjeku se ne nađe pomoć kao što je on.

Tada Gospodin, Bog, pusti tvrd san na čovjeka te on zaspa pa mu izvadi jedno rebro, a mjesto zatvori mesom. Od rebra što ga je uzeo čovjeku napravi Gospodin, Bog, ženu pa je dovede čovjeku. Nato čovjek reče: »Odjednom, evo kosti od mojih kosti, mesa od mesa mojega! Ženom neka se zove, od čovjeka kad je uzeta!« Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza ženu svoju i dvoje njih bit će jedno tijelo.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 128,1-6

Pripjev: Blagoslovio nas Bog sve dane života našega!

Blago svakome koji se boji Gospodina,
koji njegovim hodi stazama!
Plod ruku svojih ti ćeš uživati,
blago tebi, dobro će ti biti.

Žena će ti biti kao plodna loza
u odajama tvoje kuće;
sinovi tvoji ko mladice masline
oko stola tvojega.

Eto, tako će biti blagoslovljen čovjek
koji se boji Gospodina!
Blagoslovio te Gospodin sa Siona,
uživao sreću Jeruzalema
sve dane života svojega!

Vidio djecu svojih sinova,
mir nad Izraelom!

Drugo čitanje Heb 2,9-11

Posvetitelji i posvećeni – svi su od jednoga.

Čitanje Poslanice Hebrejima

Braćo: Njega, za malo manjeg od anđela, Isusa, vidimo zbog pretrpljene smrti slavom i časti ovjenčana da milošću Božjom bude svakome na korist što je on smrt okusio.

Juliaan De Vriendt,
Pustite dječicu neka dolaze k meni, 1935.

Dolikovalo je doista da Onaj radi kojega je sve i po kojemu je sve – kako bi mnoge sinove priveo k slavi – po patnjama do savršenstva dovede početnika njihova spasenja. Tâ i posvetitelj i posvećeni – svi su od jednoga! Zato se on i ne stidi zvati ih braćom.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja 1Iv 4,12

Ako ljubimo jedni druge, Bog ostaje u nama, i ljubav je njegova u nama savršena.

Evanđelje Mk 10,2-16

Što Bog združi, čovjek neka ne rastavlja!

Čitanje svetog Evanđelja po Marku

U ono vrijeme: Pristupe farizeji k Isusu pa ga upitaše: »Je li mužu dopušteno otpustiti ženu?« On im odgovori: »Što vam zapovjedi Mojsije?« Oni rekoše: »Mojsije je dopustio napisati otpusno pismo i – otpustiti.« A Isus će im: »Zbog okorjelosti srca vašega napisa vam on tu zapovijed. Od početka stvorenja muško i žensko stvori ih. Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu; i dvoje njih bit će jedno tijelo. Tako više nisu dvoje, nego jedno tijelo. Što dakle Bog združi, čovjek neka ne rastavlja!«

U kući su ga učenici ponovno o tome ispitivali. I reče im: »Tko otpusti svoju ženu pa se oženi drugom, čini prema prvog preljub. I ako žena napusti svoga muža pa se uda za drugoga, čini preljub.«

Donosili mu dječicu da ih se dotakne, a učenici im branili. Opazivši to, Isus se ozlovolji i reče im: »Pustite dječicu neka dolaze k meni; ne priječite im jer takvih je kraljevstvo Božje! Zaista, kažem vam, tko ne primi kraljevstva Božjega kao dijete, ne, u nj neće ući.« Nato ih zagrlj pa ih blagoslivljaše polažući na njih ruke.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	167.1	O Stvoritelju ljudi
ili	218	Nebom glasi odjekuju
Otpjevni psalam:	ŽV str. 40	Blagoslovio nas Bog
Prinosna:	167.2	O primi žrtvu svetu
ili	XV	Oče, primi žrtvu ovu
Pričesna:	136.3	Jedno smo tijelo
	167.3 i 4	Moj Spase, dođi k meni
	246	Ovdje je sada
Završna:	283	Ti divni Kralj si nebesnik

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, nebeski je Otac posvetio bračni savez muškarca i žene, te ih obdario mogućnošću stvaranja potomstva, stoga mu se utecimo zahvalna srca:

1. Svetu Crkvu vodiš putem Istine. Učini ju postojanom u svim kušnjama i daj da slijedi put pravедnosti unatoč surovosti svijeta današnjice, molimo te.
2. Tvoj je Sin neprestano naučavao. Obdari pastire svete Crkve mudrošću i razboritošću u tumačenju tvoje Istine, molimo te.
3. Svidjelo ti se stvoriti ženu i tako pružiti muškarcu pomoć. Blagoslovi zajedništvo muškarca i žene te ih obdari ljubavlju, međusobnom slogom i nesebičnim iskazivanjem pomoći, molimo te.
4. Posvetio si savez muškarca i žene sudjelovanjem u stvaranju potomstva. Daj da s ljubavlju primaju djecu te ih odgajaju u vjeri, molimo te.
5. Maleno se dijete osjeća sigurno u naručju svojih roditelja. Daj da slijedimo primjer malenog djeteta, predajući se s povjerenjem u tvoje svete ruke, molimo te.

Oče nebeski, zahvaljujemo ti za obilje blagoslova koje izljevash na muškarce i žene u svetome bračnom savezu. Ukloni iz naših srdaca svaku okorjelost da bismo mogli jasno spoznati tvoju beskrajnu ljubav prema nama. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Kraljevstvo Božje nije skriveno, nego neprepoznato

Protekle tri nedjelje slušamo tekstove iz evanđelja gdje Isus poučava učenike. Koristi privatne trenutke kako bi ih poučio o Kraljevstvu Božjem. Današnjim evanđeoskim odlomkom Isus se ponovno vraća među ljude i nastavlja svoje javno djelovanje. Kao po već uhodanoj šabloni pojavljuju se farizeji s ciljem da ga iskušaju. Slušajući evanđelje i prvo čitanje iz Knjige Postanka, svakako da u prvi plan dolazi jedna od gorućih, dapače kritičnih tema današnjice, a to je brak. Savršeno poklapanje teksta o stvaranju žene iz Knjige Postanka i evanđeoskog čitanja o nerazrješivosti braka očita je poruka ove nedjelje.

Kratkim pregledom današnjeg prvog čitanja i evanđelja Isus na pitanje farizeja o zakonitosti razvoda, koji je bio reguliran Mojsijevim zakonom (usp. *Pnz* 24,1-5), odgovara citiranjem spomenutog odlomka iz Knjige Postanka. Time pred farizeje stavlja izvornu Božju namjeru kod stvaranja muškarca i žene, odnosno poziva se na savršeni red stvaranja, prema kojem je izvorna Božja namjera bila da muškarac i žena budu jedno. Pritom naglašava da je Mojsijev ustupak dan zbog ljudske tvrdokornosti. Na tom tragu može se i razumjeti posljednji odlomak evanđelja, koji se na prvi pogled čini nezgrapno umetnut, a to je Isusov susret s djecom. Na Isusov govor o braku kao nerazdruživoj zajednici muškarca i žene može se nadovezati i jedna od bitnijih svrha braka, a to je rađanje djece i stvaranje obitelji. Prihvaćajući djecu u braku, muž i žena na ispravan način štuju Boga stvarajući obitelj i svjedoče Kraljevstvo Božje. Ovo klasično tumačenje izvrsno odgovara na neka »prijepona« pitanja današnjice o braku: Što jest brak? i Koja je njegova svrha? Apsolutni stav vjernika, odnosno same Crkve, prema braku i svrsi braka uvijek se može pronaći

u tumačenju ovog evanđeoskog odlomka i teksta iz Knjige Postanka.

Međutim, Isusova poruka, osim očitog govora o braku, usmjerena je na Kraljevstvo Božje. Stvarnost koja povezuje Isusovu raspravu o braku i njegov pristup djeci, jest Kraljevstvo Božje. Marko upravo kroz ove dvije scene želi dati odgovor na pitanja: Što je Kraljevstvo Božje? Gdje ga nalazimo? I kako ga prepoznamo?

Farizeji kušaju Isusa postavljajući mu pitanje »Je li dopušteno mužu otpustiti ženu?« Ako porekne ovo onda krši Mojsijev zakon, a Mesija ne može biti netko tko ne mari za Zakon. Zato im Isus citira dio iz Knjige Postanka, koji oni jako dobro poznaju, kako bi im pokazao prvotni, izvorni Božji plan s muškarcem i ženom. Samim time ukazuje da su u svojem tumačenju Mojsijevog zakona odstupili od prvotnog Božjeg plana, kao i to da je i sam Mojsije morao takvo što dopustiti zbog tvrdokornosti. Ovime Marko u današnjem evanđelju stavlja odnos muža i žene kao sliku Kraljevstva Božjeg. Brak je veza ljubavi i vjernosti koje zaručnici prepoznaju, prihvaćaju i zavjetuju. Dvoje ljudi spojeno u jedno slika su toga Kraljevstva, koje oslikava što ono u svojoj biti jest: Božja ljubav i vjernost. Razmjena ljubavi i vjernosti čini ih jednom stvarnošću u Božjem Kraljevstvu, u Njegovoj vjernosti i Njegovoj ljubavi. Isus božanskim autoritetom proklamira ono što je od Boga zamišljeno od početka stvaranja i što nitko, čak ni Mojsije, ne smije mijenjati.

Naglašavajući početni red stvaranja Isus otvara prostor za razumijevanje, prihvaćanje i ostvarenje Kraljevstva Božjeg. Kroz sliku prvotne namjere stvaranja muškarca i žene Kraljevstvo Božje je stvarnost Božje prisutnost među ljudima koje se očituje u ljubavi i vjernosti. Što je vidljivo u

današnjem drugom čitanju iz Poslanice Hebrejima, gdje autor poslanice govori o Isusu kao onom koji je iz ljubavi i vjernosti pretrpio muku kako bi započelo ljudsko spasenje. Ljubav potiče djelo žrtve, dok joj vjernost daje smisao. Time i Isusov susret s djecom pokazuje kako se traži, gleda i prepoznaje Kraljevstvo Božje. Ne kroz farizejsko licemjerje i kruti juridički mentalitet niti kroz površni pristup apostola, koji instinktivno reagiraju tjerajući djecu da ne smetaju učitelju. Isus ističe kako je Kraljevstvo Božje dar. Ono nije nešto što se zarađuje niti je nekakva Božja donacija čovjeku, nego vjerom djeteta prepoznaje se Kraljevstvo Božje i otkriva se da je ono dar za svakoga tko Bogu pristupa otvoreno, s povjerenjem i ljubavlju. Upravo je vjera djece simbol čiste vjere, nepatvorene, iskrene i vjere s povjerenjem. Dječja duša i um nisu opterećeni mnogim brigama odraslog čovjeka, dijete s povjerenjem gleda u roditelje, predaje se njihovoj brizi i ljubavi jer im vjeruje. Roditelji su cijeli djetetov svijet, sva njegova pažnja usmjerena je na njih. Dijete je dar i plod roditeljske ljubavi i vjernosti, stoga ovaj odnos postaje uzajaman i stvara neraskidivo jedinstvo povezano ljubavlju i nošeno vjernošću.

Čitanje iz današnje Poslanice Hebrejima upućuje upravo na spomenutu stvarnost. Bog se ponizio, umanjio, postao dijete kako bi se približio čovjeku, postao čovjekom kako bi živio s ljudima, naposljetku umro za čovjeka kako bi mu otvorio spasenje. Sve je to nezasluženi dar Božje blizine, dok je sama ta blizina Kraljevstvo Božje, koje prisutno ovdje i sada. U njega se ulazi vjerom i ljubavlju djeteta, ne djetinjastim ponašanjem apostola ili licemjernim i proračunatim pristupom farizeja. Dječja vjera nije djetinjasta, ona je otvorena i nepatvorena, ranjiva, ali puna ljubavi i povjerenja. To je jedan hod kršćanske mistike koja vodi prema susretu sa živim Bogom, temeljitoj promjeni života i vraćanju izgubljene svrhovitosti stvaranja čovjeka. Brak, vjera, ljubav, vjernost, Kraljevstvo Božje nisu stvarnosti koje se dokučuju, razumiju, prepoznaju i prihvaćaju površno, paušalno ili očito materijalno, to su prostori koji iziskuju iskorak vjere u predanje, koje traži povjerenje, a povjerenje se ostvaruje tamo gdje se nalazi iskrena ljubav i očitovana vjernost. To je iskorak u otajstvo Kraljevstva Božjeg, koje nije skriveno, nego neprepoznato, ako se Bogu ne pristupa vjerom djeteta.

Daniel Patafta

Dvadeset i osma nedjelja kroz godinu

13. listopada 2024.

ULAZNA PJESMA

Ako se, Gospodine,
grijeha budeš spominjao,
Gospodine, tko će opstati?
Al' u tebe je praštanje,
Bože Izraelov.
(Ps 130,3-4)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine,
nek nas tvoja milost
uvijek nadahnjuje i prati
te budemo sveudilj
usmjereni na dobro.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, Gospodine,
molitve i prinose
svojih vjernika,
da po ovoj svetoj službi
prijeđemo u nebesku slavu.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Kad se Gospodin očituje,
bit ćemo njemu slični,
jer vidjet ćemo ga
kao što jest.
(1Iv 3,2)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
ti nas hraniš
tijelom i krvlju svoga Sina:
daj da postanemo dionici
božanske naravi.
Po Kristu.

Prvo čitanje Mudr 7,7-11

Ništa ne cijeniš bogatstvo u usporedbi s mudrošću.

Čitanje Knjige Mudrosti

Pomolih se i razbor dobih; zavapih i primih duh mudrosti. Zavoljeh je više nego žezla i prijestolja i ništa ne cijeniš bogatstvo u usporedbi s njom. Nisam je htio uspoređivati ni s draguljima, jer je sve zlato pred njom kao malo pijeska, a srebro je prema njoj kao blato. Ljubio sam je više od zdravlja i ljepote i zavolio više od svjetlosti, jer njezin sjaj bez prestanka svijetli. A s njome su mi došla sva dobra i od ruku njezinih blago nebrojeno.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 90,12-17

Pripjev: Nasiti nas smilovanjem svojim da kličemo!

Nauči nas dane naše brojiti
da steknemo mudro srce.

Vrati se k nama, Gospodine! Tà dokle ćeš?

Milostiv budi slugama svojim!

Jutrom nas nasiti smilovanjem svojim
da kličemo i da se veselimo u sve dane!
Obraduj nas za dane kad si nas šibao,
za ljeta kad smo stradali!

Neka se na slugama tvojim pokaže djelo tvoje
i tvoja slava na djeci njihovoj!

Dobrota Gospodina, Boga našega, nek bude nad nama!

Daj da nam uspije djelo naših ruku,
djelo ruku naših nek uspije!

Drugo čitanje Heb 4,12-13

Riječ Božja prosuđuje nakane i misli srca.

Čitanje Poslanice Hebrejima

Živa je riječ Božja i djelotvorna; oštija je od svakoga dvosjekla mača; prodire dotle da dijeli dušu i duh, zglobove i moždinu te prosuđuje nakane i misli srca. Nema stvorenja njoj skrivena. Sve je, naprotiv, golo i razgoljeno očima Onoga komu nam je dati račun.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evandjelja Mt 5,3

Blago siromasima duhom:
njihovo je kraljevstvo nebesko.

Bartholomeus Breenbergh,
Isus i bogati mladić, 1640.

Evandjelje Mk 10,17-30

Što imaš, prodaj i idi za mnom!

Čitanje svetog Evandjelja po Marku

U ono vrijeme: Dok je Isus izlazio na put, dotrči netko, klekne preda nj pa ga upita: »Učitelju dobri, što mi je činiti da baštinih život vječni?« Isus mu reče: »Što me zoveš dobrim? Nitko nije dobar doli Bog jedini! Zapovijedi znađeš: *Ne ubij! Ne čini preljuba! Ne ukradi! Ne svjedoči lažno! Ne otmi! Poštuj oca svoga i majku!*«

On mu odgovori: »Učitelju, sve sam to čuvao od svoje mladosti.« Isus ga nato pogleda, zavoli ga i rekne mu: »Jedno ti nedostaje! Idi i što imaš, prodaj i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom.« On se na tu riječ smrkne i ode žalostan jer imao je velik imetak.

Isus zaokruži pogledom pa će svojim učenicima: »Kako li će teško imućnici u kraljevstvo Božje!« Učenici ostadoše zapanjeni tim njegovim riječima. Zato im Isus ponovi: »Djeco, kako je teško u kraljevstvo Božje! Lakše je devi kroz ušice iglene nego bogatašu u kraljevstvo Božje.«

Oni se još većma snebivahu te će jedan drugome: »Pa tko se onda može spasiti?« Isus upre u njih pogled i reče: »Ljudima je nemoguće, ali ne Bogu! Ta Bogu je sve moguće!«

Petar mu poče govoriti: »Evo, mi sve ostavismo i pođosmo za tobom.« Reče Isus: »Zaista, kažem vam, nema ga tko ostavi kuću, ili braću, ili sestre, ili majku, ili oca, ili djecu, ili polja poradi mene i poradi evandjelja, a da ne bi sada, u ovom vremenu, s progonstvima primio stotruku kuća, i braće, i sestara, i majki, i djece, i polja – i u budućem vijeku život vječni.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	227	O silni, jaki Bože
ili	224	Oče naš dobri
Otpjevni psalam:	ŽV 11/2006 ili ŽV 10/2009	Nasiti nas smilovanjem svojim
Prinosna:	232	Gospodine, primi
ili	224.3	Darove ove
Pričesna:	200	O Kruše živi, milosni
	188	Na Isusov se spomen sam
Završna:	260.2	O da bude radost

MOLITVA VJERNIKA

Braće i sestre, potrebiti razboritosti i mudrosti da bismo živjeli u pravедnosti i istini, iskrenim se prošnjama utecimo Bogu Ocu da nas vodi putem spasenja:

1. Oče, tvoj nas Sin uči da ovozemnost moramo živjeti ljubeći bližnje. Daj da sveta Crkva neprestano brine za dobrobit svih svojih članova, kao i cijeloga svijeta, molimo te.
2. Mnogi su mladići ostavili svoje obitelji i pošli za tobom. Poradi njihove ih žrtve obdari dobrotom ljudi koje susreću, te im udijeli svaku pomoć u životnim kušnjama, molimo te.
3. Materijalno nas bogatstvo može spriječiti u služenju bližnjima. Podaj nam shvatiti pravu svrhu materijalnih dobara te ih koristiti tako da svima budu na pomoć u raznim životnim potrebama, molimo te.
4. U odnosu prema bližnjima očituje se naša istinska vjera. Daj da ju svjedočimo milosnim djelovanjem prema svima koji su nam poslani na naš životni put, molimo te.
5. Sve ćemo materijalno jednom ostaviti na ovome svijetu i doći pred tvoje prijestolje. Daj da nas pred tvojim licem opravda vječno blago zemaljske dobrote i ljubavi koje smo stekli u odnosu prema bližnjima, molimo te.

Bože Oče, usliši, molimo te, ove naše iskrene prošnje koje smo ti izrekli. Ne napuštaj nas u našoj ograničenoj ljudskosti, već nas neprestano hrabri u nastojanjima da pravédošću i dobrim djelima steknemo vječni život.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Isus puno traži, ali još više daje

Ugotovo svim čitanjima koje nam Crkva stavlja na razmatranje ove nedjelje radi se o mudrosti, razlikovanju onoga što je bitno od onoga što nije. Do mudrosti se sasvim nedvojbeno dolazi kroz odnos s Bogom. S njim se u odnos najbolje stupa preko iskrene i vlastite molitve kako nas prvo čitanje i psalam poučavaju (»Pomolih se i razbor dobih; zavapih i primih duh mudrosti« *Mudr* 7,7; »Nauči nas dane naše brojiti da steknemo mudro srce« *Ps* 90,12). Mudrost je najveće blago koje se ne može ni s čim usporediti: »Zavoljeh je više nego žezla i prijestolja i ništa ne cijeni bogatstvo u usporedbi s njom (...) A s njome su mi došla sva dobra i od ruku njezinih blago nebrojeno (*Mudr* 7,8.11). Mudrost se nalazi u riječi Božjoj naglašava apostol Pavao: »Živa je riječ Božja i djelotvorna; oštija je od svakoga dvosjekla mača; prodiro dotle da dijeli dušu i duh (...) te prosuđuje nakane i misli srca« (*Heb* 4,12). Drugujući s njom napajamo se na neiscrpnom vrelu mudrosti jer kroz nju sâm Bog progovara. U njoj je sadržana Božja volja kao i temeljni kriteriji za život vjernika. Ona je putokaz i ujedno i korektiv našega ponašanja.

Poslušnost njoj temeljni je stav svakog kršćanina. Katekizam Katoličke Crkve poučava: »Slušati u vjeri znači slobodno se podvrgnuti slušanoj riječi, jer njezina je istinitost garantirana od Boga, koji je Istina sama« (*KKC*, br. 144.). U traženju pronicljivog, mudrog srca, u čemu je Salomon nenadmašeni starozavjetni uzor, važno je osposobiti svoje srce za slušanje. To se postiže meditirajući o Božjoj riječi i ostajući čvrsto ukorijenjen u njoj ponajprije preko konkretne zadaće koja je uvijek iznova produbljuje (papa Benedikt XVI.). Riječ Božja je kompas koji nam pokazuje smjer kojim ćemo ići, put koji ćemo slijediti. Čitajući ju upoznat ćemo Krista Spasitelja ističe sv. Jeronim, naš najpoznatiji Dalmatinac, a ne poznajući ju – ne poznajemo ni Krista (usp. *Dei Verbum*, 25).

Ljepota i snaga Božje riječi

U kontekstu govora o ljepoti, inspirativnosti i snazi objavljene Božje riječi možemo se osloniti i na misli dvoje izraelskih pisaca (Amosa Oza i Fanie Oz-Salzberger) koji u svom eseju »*Židovi i riječi*« ističu: »Veličina starog Izraela nije stvar gradova i kraljeva. Vrlo je moguće da je materijalni život ondje bio surov, građevine kojekako sklepane, a način odijevanja primitivan. Vrlo je moguće da je Salomonova veličanstvena palača bila neka traljava nastamba, ili čak puka izmišljotina. Iskreno, stara židovska arhitektura nije nešto čime se najviše dičimo (...), ali tekstovi su sjajni poput palača.« Tekstovi su sjajni poput palača! Tekstovi Svetog pisma najblistavija su ostavština židovske vjere i civilizacije. Tisućama godina Židovi nisu imali gotovo ništa osim knjiga. Nisu imali zemlju, nisu imali velike gotičke katedrale, gradove ili velika sveta mjesta. Imali su Knjigu, odnosno knjige i o njima se najviše pričalo za obiteljskim stolom. Tako su ti sveti tekstovi išli od generacije do generacije, uvijek iznova i kroz različite okolnosti uvijek nadahnuto i pronicljivo progovarali o vječnim vrijednostima. Sveti tekstovi tako su istkali, prema nemalom broju židovskih pisaca, najvažniji element njihova identiteta. I nas Božja riječ može oblikovati ako o njoj meditiramo i dopustimo joj da nas mijenja.

Graditi život iz odnosa s Bogom

Čovjek je neprestani tražitelj sreće. To je zasigurno jedna od najtočnijih definicija čovjeka. Htio ili ne, na koncu sve ono što čovjek misli, stvara, kako oblikuje međuljudske odnose podređeno je tome da utaži glad za srećom. Drugim riječima, čovjek želi živjeti u punini, a to će reći – živjeti smisleno. Na njegovu najdublju potrebu mnogi danas nude različita rješenja, koja su najčešće kratkoročna i ostavljaju još dublju prazninu, a katkada i prazniji novčanik. Naime, naše duhovno 'tržište'

svakim je danom sve zasićenije različitim ponudama koje nude put do sreće i života u punini. Nije nam namjera ovdje ih secirati ukazujući na njihove neistinitosti/opasnosti. Kao kršćani imamo jednog Učitelja i držimo do njegovih riječi i onoga što je za nas učinio. On je naš Put, Istina i Život. Ne neka teorija, skup istina, već sam Gospodin. Iz odnosa s njim mi živimo svoju vjeru. On je put kojim nam je ići, istina koju nam je govoriti i punina života koju ćemo ostvariti ako ga budemo slijedili.

A koji je njegov program u konkretnom obliku? Upravo ga saznajemo iz razgovora s bogatim mladićem – živjeti po zapovijedima. Tako je jednostavan da ga i najpriprostiji mogu razumjeti, ali je istovremeno i tako zahtijevan da ga jedino najbolji među nama mogu slijediti. Zanimljivo je da zapovijedi koje Isus citira bogatom mladiću ne uključuju prve tri, koje se odnose na Boga. Umjesto njih Isus spominje one koje se odnose na naše odnose prema drugima. Iz njegova govora poruka je sasvim jasna – odnos prema drugima određuje našu sudbinu i pokazuje naš odnos s Bogom. Po ljubavi ćemo biti suđeni. To i na drugim mjestima ističe, a najpoznatije mjesto nalazimo kod Mateja: *»Što učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učinite.«* (Mt 25,40). Ljubav otvara vrata vječnoga života. Jesu li vrata vječnosti zatvorena bogatima, a rezervirana samo za siromahe? Teško je izvući takav zaključak. Materijalno siromaštvo nije preduvjet pripadanja Kristu. On se družio i s bogatima. Čak su mu i prigovarali zbog toga na što je Isus odgovorio kako ne treba zdravima liječnika, nego bolesnima i kako nije došao zvati pravednike, nego grešnike (Mt 9,11-13). Uglavnom, Isus nije osudio bogatstvo, već služenje bogatstvu umjesto Bogu. Ukazao je na to da novac i imetak mogu biti ozbiljne smetnje koje otežavaju put do Boga. No, bogatstvo također može biti i sredstvo služenja Bogu i bližnjemu kako su mnogi kroz povijest pokazali.

Isus ne prezire bogatstvo, već kako i sama riječ etimološki govori (BOGatstvo)

Lakše je devi kroz ušice iglene nego bogatašu u kraljevstvo Božje. (Mk 10,25)

upućuje na pravi izvor bogatstva: Bog je naše najveće bogatstvo. To je očito i u Isusovu odgovoru učenicima, koji su se prepali zahtjevnosti nasljedovanja njegova puta, kad im utješno poručuje: *»Nema ga tko ostavi kuću, ili braću, ili sestre, ili majku, ili oca, ili djecu, ili polja poradi mene i poradi evanđelja, a da ne bi sada, u ovom vremenu, s progonstvima primio stotruko kuća, i braće, i sestara, i majki, i djece, i polja – i u budućem vijeku život vječni«* (Mk 10,30).

Ivica Jurić

Dvadeset i deveta nedjelja kroz godinu

20. listopada 2024.

ULAZNA PJESMA

Zazivam te, Bože,
ti ćeš me uslišiti:
prikloni mi uho i čuj riječi
moje. Čuvaj me ko zjenicu
oka, sakrij me u sjenu krila
svojih.
(Ps 17,6.8)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vječni Bože, daj
da ti uvijek budemo odani i
tvome Veličanstvu služimo
iskrena srca.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, obdari nas
milošću i očisti od grijeha,
da tvojim otajstvima
služimo u slobodi srca.
Po Kristu, Gospodinu
našemu.

PRIČESNA PJESMA

Sin čovječji došao je
da život svoj dade
kao otkupninu za mnoge.
(Mk 10,45)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
i ovom nas službom
približi nebeskoj Crkvi.
Prati nas vremenitom
pomoći i uči vječnoj
mudrosti.
Po Kristu Gospodinu
našemu.

Prvo čitanje Iz 53,10-11

Žrtvuje li život svoj kao naknadnicu, vidjet će potomstvo.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Svidjelo se Gospodinu pritisnuti ga bolima. Žrtvuje li život svoj kao naknadnicu, vidjet će potomstvo, produžiti sebi dane i Gospodnja će se volja po njemu ispuniti. Zbog patnja duše svoje vidjet će svjetlost i nasititi se spoznajom njezinom. Sluga moj pravedni opravdat će mnoge i krivicu njihovu na sebe uzeti.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 33,4-5.18-20.22

Pripjev: Neka dobrota tvoja, Gospodine, bude nad nama,
kao što se u tebe uzdamo!

Prava je riječ Gospodnja
i vjernost su sva djela njegova.

On ljubi pravdu i pravo:
puna je zemlja dobrote Gospodnje.

Evo, oko je Gospodnje nad onima koji ga se boje,
nad onima koji se uzdaju u milost njegovu:
da im od smrti život spasi,
da ih hrani u danima gladi.

Naša se duša Gospodinu nada,
on je pomoć i zaštita naša.
Neka dobrota tvoja, Gospodine, bude nad nama
kao što se u tebe uzdamo!

Drugo čitanje Heb 4,14-16

Pristupajmo smjelo prijestolju milosti.

Čitanje Poslanice Hebrejima

Braćo: Imajući dakle velikoga Velikog svećenika koji prodrije kroz nebesa – Isusa, Sina Božjega – čvrsto se držimo vjere.

Tà nemamo takva velikog svećenika koji ne bi mogao biti supatnik u našim slabostima, nego poput nas iskušavana svime, osim grijehom.

Pristupajmo dakle smjelo prijestolju milosti da primimo milosrđe i milost nađemo za pomoć u pravi čas!

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evandjelja Mk 10,45

Sin Čovječji došao je da služi
i život svoj dade kao otkupninu za mnoge.

Giovanni Serodine,
Poziv sinova Zebedejevih, 1620. – 1630.

MOLITVA VJERNIKA

Oče vječni, tvoj nas Sin uči poniznosti i malenosti da bismo u služenju bližnjima spoznali tvoje milosrđe te tako prispjeli vječnome životu, stoga te ponizno molimo da ove naše iskrene prošnje poslušáš i uslišiš:

1. Veliki je svećenik Isus Krist svoj život darovao za naše otkupljenje. Daj da se sveta Crkva neprestano daruje potrebitima te svojim djelovanjem duše privodi spasenju, molimo te.
2. Tvoj je Sin pozvao svoje učenike da prihvate križ služenja. Papi, biskupima i svećenicima, koji te izbliza slijede, podari snagu za dostojno vršenje svete službe, molimo te.
3. Mnogi su svećenici, redovnici i redovnice, kao i braća i sestre laici hrabro krenuli u misionarsko poslanje. Obdari ih zdravljem tijela i blagošću duše da mogu revno služiti potrebitima, molimo te.
4. Često volimo da nas se veliča i poslužuje. Podaj nam spoznati vlastitu sebičnost i promijeniti je u nesebično sebedarje za bližnje, molimo te.
5. Za ovozemaljskog života žudimo za vječnošću u nebesima. Daj da se trsimo dobrim djelima i služenjem braći ljudima steći mjesto za tvojim nebeskim stolom, molimo te.

Vječni Oče, zahvaljujemo ti za svaki tvoj milosni dar uslišanja naših prošnji. Podaj nam živjeti po primjeru tvoga Sina, vođeni milošću, da budemo poslužitelji bližnjima, darujući se za spasenje svega svijeta. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Evandjelje Mk 10,35-45

Sin Čovječji došao je da život svoj dade kao otkupninu za mnoge.

Čitanje svetog Evandjelja po Marku

U ono vrijeme:

Pristupe Isusu Jakov i Ivan, sinovi Zebedejevi, govoreći mu: »Učitelju, htjeli bismo da nam učiniš što te zaištemo.« A on će im: »Što hoćete da vam učinim?« Oni mu rekoše: »Daj nam da ti u slavi tvojoj sjednemo jedan zdesna, a drugi slijeva.« A Isus im reče: »Ne znate što ištete. Možete li piti čašu koju ja pijem, ili krstiti se krstom kojim se ja krstim?« Oni mu rekoše: »Možemo.« A Isus će im: »Čašu koju ja pijem pit ćete i krstom kojim se ja krstim bit ćete kršteni, ali sjesti meni zdesna ili slijeva nisam ja vlastan dati – to je onih kojima je pripravljeno.«

Kad su to čula ostala desetorica, počеше se gnjeviti na Jakova i Ivana. Zato ih Isus dozva i reče im:

»Znate da oni koji se smatraju vladarima gospoduju svojim narodima i velikaši njihovi drže ih pod vlašću. Nije tako među vama! Naprotiv, tko hoće da među vama bude najveći, neka vam bude poslužitelj! I tko hoće da među vama bude prvi, neka bude svima sluga. Jer ni Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	214	Molimo tebe
ili	226.1	Od sva se četiri vjetra
Otpjevni psalam:	ŽV 10/2009	Neka dobrotu tvoja, Gospodine
Prinosna:	XVI	Nosimo dare
ili	226.2 i 3	Tisuću zrnaca skupa
Pričesna:	243	Sakramentu veličajnom
	285	Pun vjere stoj
	102	Evo dolazim, Gospodine
Završna:	836	Misija svetih

Nauči nas, Gospodine, piti čašu spasenja i krstiti se krstom života!

Nakon trećeg navještaja muke i uskrsnuća, a pred sam ulazak u Jerihon gdje će Gospodin iscijeliti slijepoga Bartimeja, Marko smješta molbu Zebedejevih sinova da sjednu zdesna i slijeva njega u njegovoj slavi te gnjevnu reakciju ostale desetorice na takav prepotentan zahtjev njihovih drugova.

Koliko je provokativna ta molba koja dolazi od dvojice braće koja su zajedno s Petrom zauzimali posebno mjesto u apostolskom zboru i bili povlašteni svjedoci uskrsnuća Jairove kćeri (*Mk 5,37*), preobraženja na gori Tabor (9,2), Isusove smrtne borbe u Getsemaniju (14,32) te spremni – kao što i kaže njihov nadimak Boanerges, tj. Sinovi groma (3,17) – sazvati ogranj s neba i uništiti one koji ne primaju Isusa na njegovom putu prema Jeruzalemu (*Lk 9,53–54*), govori nam i to da Luka u potpunosti izostavlja tu epizodu iz svog evanđelja, a Matej je stavlja u usta majke Zebedejevih sinova (*Mt 20,20*) kojoj upravo kao majci ne može se uzeti za zlo želju da njezini sinovi sjede uza Isusa u njegovom kraljevstvu. Slijedi epizoda o jerihonskom slijepcu Bartimeju (*Mk 10,46–52*) koji uporno zaziva Isusovo ime sina Davidova, a pozvan od Isusa ostavlja svoj ogrtač, skače i dolazi Isusu imajući samo jednu želju: pogledati. Isus potvrđuje tu njegovu veliku vjeru koja mu donosi spasenje, a Bartimej sada može ići za Isusom na njegovom putu prema Jeruzalemu te ući u njegovu slavu Uskrsloga, stavljajući se na službu drugima po uzoru Sina Čovječjeg koji je došao »da služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge« (10,45).

Tri navještaja muke otkrivaju nam ne samo otajstvo smrti i uskrsnuća Spasitelja, kako bismo očima vjere vidjeli Svjetlost istinsku koja prosvjetljuje svakog čovjeka (*Iv 1,9*) i milost Božju koja spašava sve ljude (*Tit 2,11*), već i put te korake koji vode u

život vječni. Nakon prvog navještaja muke i uskrsnuća Isus poziva svakoga tko želi njega slijediti da se odrekne samoga sebe, uzme svoj križ i ide za njim (*Mk 8,34*). Nakon drugog navještaja poučava da tko želi biti prvi neka bude od svih posljednji i svima poslužitelj (9,35). Zagrlivši dijete govori da tko god jedno ovako dijete primi u njegovo ime, njega prima, a tko njega prima, ne prima njega, nego onoga koji ga posla (9,36–37). Nakon trećeg navještaja (10,32–34) Isus obećava Jakovu i Ivanu da će piti čašu koju on pije i krstiti se krstom kojim se on krsti te poziva učenike da tko hoće biti najveći među njima, neka bude poslužitelj drugima, a tko želi biti prvi, neka bude svima sluga. Drugim riječima Jakovu i Ivanu koji s nestrpljenjem iščekuju ispunjenje mesijanskih očekivanja i svršetak svijeta kada će Krist, sjedeći na prijestolju kao kralj, započeti sud nad poviješću i čovječanstvom, a njima osigurati ministarske stolice te zaogrnuti ih moći i slavom, Isus razotkriva mesijanstvo darivanja, a ne vladanja, put »služenja«, a ne »biti služeni«. Njihovoj viziji mesijanizma iskazivanja moći i vladavine Isus suprotstavlja mesijanizam žrtvovanja i darivanja.

U odgovoru Jakovu i Ivanu Isus koristi dva simbola – čašu i krst – kako bi ilustrirao put koji vodi do istinske slave u Božjem kraljevstvu. Stari zavjet nerijetko govori o čaši gnjeva ili opijenosti koju Bog daje piti svomu nevjernom izraelskom narodu ili oholim narodima svijeta. To je kalež »pustošenja i užasa« (*Ez 23,33*) iz kojega svi zlotvori svijeta moraju piti (*Ps 75,9*). Nije dakle samo »kalež gorke muke«, nego slika Božje srdžbe i suda. No čaša je također i simbol sudbine koja može biti i dobra kada je riječ o »čaši spasenja« (*Ps 116,13*), a u kasnijoj kršćanskoj literaturi simbolizira Isusovo mučeništvo. Ovom slikom Isus aludira na

svoju smrt koja je sud i spasenje: u tome će trenutku on uzeti na sebe Božji sud nad zlom svijeta te biti njime »zgnječen«, no »mošt« u toj čaši muke i križa pretvorit će se u čudesno u vino mesijanske gozbe spasenja. »Piti čašu koju Isus pije« znači pridružiti mu se ne samo u njegovoj mucu, nego i u ostvarivanju njegovog spasenjskog djela.

U svom izvornom značenju krst znači »uranjanje«, tako da slika krštenja može predstavljati najveću nevolju, utapanje u valovima: »Spasi me, Bože: vode mi dođoše do grla! [...] U duboku tonem vodu, pokrivaju me valovi.« (Ps 69,2–3). Isus, dakle, ponovo upućuje na svoju muku i smrt: njegov poziv ići za njim znači nasljedovati ga na putu križa i darivanja samoga sebe, a ne ostvarivanje vlastitih ambicija i karijernog uspjeha. Ipak, na kraju tog strmog i kamenitog puta uzdiže se veličanstven dan Kristova uskrsnuća, kada će Otac predati kraljevstvo Kristu i njegovim učenicima: »Vi koji pođoste za mnom, o preporodu, kad Sin Čovječji sjedne na prijestolje svoje slave, i vi ćete sjediti na dvanaest prijestolja i suditi dvanaest plemena Izraelovih.« (Mt 19,28). Isus time naglašava da će njegovi učenici, ako žele dijeliti njegovu slavu, morati proći kroz »krst« patnje i smrti koji njega očekuje. To nije put zemaljske moći i slave, nego put žrtve i služenja.

Gnjevnja reakcija ostale deseterice apostola na molbu Jakova i Ivana ne znači da su oni razumjeli Isusovu misiju i vlastiti poziv drugačije od ove dvojice. Isus govori da želi da među njegovim učenicima vladaju sasvim druga pravila nego među vladarima i velikašima koji gospoduju svojim narodima i drže ih pod vlašću. Njihov autoritet ne temelji se na tvrdoj ruci i beskompromisnosti, bogatstvu i moći, vlastitim sposobnostima, usmjerenosti i postignućima, nego na poniznosti, spremnosti na služenje i žrtvovanju za druge, odbacujući svaki oblik dominacije i sebičnosti. Njihova snaga leži u sposobnosti da budu posljednji, a ne prvi, da služe, a ne da budu služeni, slijedeći primjer Učitelja koji je svojom žrtvom otkupio svijet.

Marco Basaiti, *Poziv sinova Zebedejevih*, 1510.

Isus jamči ne samo Jakovu i Ivanu da će piti čašu koju on pije i da će se krstiti krstom kojim se on krsti, nego poučava svoje učenike, a i sve nas kako piti njegovu čašu i kako se krstiti njegovim krstom kada na posljednjoj večeri pere svojim učenicima noge (usp. Iv 13,13–15). Ako je on – Gospodin i Učitelj – mogao oprati noge svojim učenicima, možemo i mi poslužiti bližnjemu, pomoći u nevoljama, ponijeti bremena jedan drugome, oprostiti i pokazati milosrđe te pružiti ruku onima u potrebi, jer nas Krist poziva da ljubimo jedni druge kao što je on ljubio nas.

Taras Barščevski

Trideseta nedjelja kroz godinu

27. listopada 2024.

ULAZNA PJESMA

Neka se raduje srce onih što traže Gospodina. Tražite Gospodina i njegovu snagu, tražite svagda njegovo lice! (Ps 105,3-4)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vječni Bože, daj da rastemo u vjeri, nadi i ljubavi: da hoćemo što zapovijedaš i postignemo što obećavaš. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, pogledaj darove što ih prinosimo. Daj da tako vršimo ovu službu da bude tebi na slavu. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Daj nam, Gospodine, radovati se pobjedi tvojoj, dizati stjegove u ime Gospodina Boga svojega! (Ps 20,6)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, daj da tvoja otajstva izvrše u nama što sadrže: da doživimo u punoj stvarnosti što sada vršimo u znakovima. Po Kristu.

Prvo čitanje Jr 31,7-9

Slijepi i hrome utješene vraćam.

Čitanje Knjige proroka Jeremije

Ovo govori Gospodin:

»Kličite od radosti Jakovu, podvikujte prvaku narodâ!

Objavljujte, uznosite, navješćujte:

Gospodin spasi narod svoj, ostatak Izraelov!

Evo, ja ih vodim iz zemlje sjeverne,

skupljam ih s krajeva zemlje:

s njima su slijepi i hromi, trudnice i rodilje:

vraća se velika zajednica.

Evo, u suzama pođoše, utješene sad ih vraćam!

Vodit ću ih kraj potočnih voda,

putem ravnim kojim neće posrnuti,

jer ja sam otac Izraelu, Efrajim je moj prvenac.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 126,1-6

Pripjev: Velika nam djela učini Gospodin: opet smo radosni!

Kad Gospodin vraćаше sužnjeve sionske, bilo nam je ko da snivamo.

Usta nam bjehu puna smijeha, a jezik klicanja.

Među poganima tad se govorilo:

Silna im djela Gospodin učini!«

Velika nam djela učini Gospodin: opet smo radosni!

Vrati, Gospodine, sužnjeve naše ko potoke negepske!

Oni koji siju u suzama, žanju u pjesmi.

Išli su, išli plaćući, noseći sjeme sjetveno;

vraćat će se s pjesmom noseći snoplje svoje.

Drugo čitanje Heb 5,1-6

Zauvijek ti si svećenik po redu Melkisedekovu.

Čitanje Poslanice Hebrejima

Svaki veliki svećenik, od ljudi uzet,

za ljude se postavlja u odnosu prema Bogu

da prinosi darove i žrtve za grijeh.

On može primjereno suosjećati s onima koji su u neznanju i zabludi jer je i sâm zaogrnut slabošću.

Zato mora i za narod i za sebe prinositi okajnice.

I nitko sam sebi ne prisvaja tu čast,

nego je prima od Boga, pozvan kao Aron.

Carl Bloch,
Isus ozdravlja slijepca, 1871.

Tako i Krist ne proslavi sâm sebe postavši svećenik, nego ga proslavi onaj koji mu reče:
Ti si sin moj, danas te rodih,
po onome što pak drugdje veli:
Zauvijek ti si svećenik po redu Melkisedekovu.
Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja usp. 2Tim 1,10

Spasitelj naš Isus Krist obeskrjepi smrt
i učini da zasja život po evanđelju.

Evanđelje Mk 10,46-52

Učitelju moj, da progledam.

Čitanje svetog Evanđelja po Marku

U ono vrijeme:

Kad je Isus s učenicima i sa silnim mnoštvom izlazio iz Jerihona, kraj puta je sjedio slijepi prosjak Bartimej, sin Timejev. Kad je čuo da je to Isus Nazarećanin, stane vikati: »Sine Davidov, Isuse, smiluj mi se!«
Mnogi ga ušutkivahu, ali on još jače vikaše: »Sine Davidov, smiluj mi se!«
Isus se zaustavi i reče: »Pozovite ga!«
I pozovu slijepca sokoleći ga: »Ustani! Zove te!«
On baci sa sebe ogrtač, skoči i dođe Isusu. Isus ga upita: »Što hoćeš da ti učinim?«
Slijepac mu reče: »Učitelju moj, da progledam.«
Isus će mu: »Idi, vjera te tvoja spasila!«
I on odmah progleda i uputi se za njim.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	1	Svi kliknimo Kristu
ili	147.1 i 2	Nebesa slavu Božju kazuju
Otpjevni psalam:	122	Velika nam djela
Prinosna:	231	Jedan kruh
Pričesna:	273	Ja sam s vama
	154	Žeđa duša moja
Završna:	183	Ti, Kriste, Kralj si vjekova

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, zagledani u Krista Spasitelja, koji ozdravlja svakoga koji mu se s povjerenjem utječe, potrebni pomoći i smilovanja uputimo Bogu Ocu svoje prošnje:

1. Sveta se Crkva svakoga dana iznova trudi nasljedovati Kristov nauk. Posveti ju i učini dostojnom naviještati spasenje svemu svijetu, molimo te.
2. Svećenike si posvetio da za narod i sebe prinosu svetu žrtvu na oltar. Daj da se uvijek zahvalna srca utječu tvojoj svetoj providnosti, molimo te.
3. Mnoštvo ljudi boluje od raznih duševnih i tjelesnih bolesti. Nemoj se oglušiti na njihov vapaj za ozdravljenjem, molimo te.
4. Zaogrćemo se nebrigom za bližnje u ugodu vlastitih domova. Ogoli naša srca da prihvate obraćenje i progledaju ljubavlju prema bližnjima, molimo te.
5. Često ne primamo ono što te žarko molimo. Daj da prihvaćamo tvoju svetu volju i ne odustajemo kada nas bolima i trpljenjem želiš učiniti boljima i postojanima, molimo te.

Bože Oče, znaš sve naše potrebe i prije nego te zamolimo. Blagoslovi svako naše nastojanje da vršimo pravedna i dobra djela, te tako zavrijedimo vječni život. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Isus i »sirovi« Bartimej ili koliko je vjere potrebno da bi se ozdravilo?

Jednostavnost Krista u susretu sa slijepim prosjakom

Zapanjuje uvijek iznova uzeti evanđelje u ruke i diviti se Isusovim čudima. Jednima je dao sluh, drugima vid, a trećima pak slobodu od raznih navezanosti duha. Lakoća kojom Krist to čini uistinu zapanjuje. Takav slučaj jest i s tekstem u Markovu evanđelju gdje se pripovijeda o Isusovu izlasku iz Jerihona te slijepom prosjaku Bartimeju koji više za Isusom.

Čak dva puta evanđelist spominje prosjakovo porijeklo jer biblijski tekst prvotno će reći da je on Bartimej, a potom i naznačiti da je sin Timejev. No, poznavatelj aramejskog jezika zna da je dovoljno reći Bartimej da se naznači da je riječ o sinu Timejevu budući je riječ Bartimej kovanica od riječi *bar* što u prijevodu s aramejskog znači sin, a Timej je pak osobno ime. Evanđelistu je vrlo vjerojatno stalo da naznači porijeklo ovoga čovjeka, odnosno da istakne njegov identitet koji je u tome kraju vjerojatno bio naširoko poznat. I takvome poznatom čovjeku koji k tome pati od ozbiljnog hendikepa, a to je sljepoća, nije ni do čega drugog nego da iskoristi priliku dok Isus prolazi kako bi ga zamolio da ga ozdravi od sljepoće.

»Sirovi Bartimej«

Bartimej moli za pomoć na vrlo direktan, a mogli bismo reći i »sirov« način. On više i to više puta. U njegovu vikanju očituje se njegova silna želja da konačno bude lišen sljepoće. Sadržaj njegova uzvika: *Sine Davidov, Isuse, smiluj mi se*, pokazuje kako ovaj čovjek ima veliko znanje o Isusovoj osobi. On je za njega Sin Davidov, odnosno potomak loze Davidove te time baštinik obećanja. Dakle, nije u pitanju izliječenje čovjeka koji je poganin ili nevjernik, nego čovjeka koji je vjernik te poznaje narav svoje vjere. S druge strane, njegovo prepoznavanje u Isusu *Sina*

Davidova pokazuje da je on unatoč tome što ne vidi svojim očima, sposoban u Isusu prepoznati potomka Davidova po tijelu, kako će reći Pavao u poslanici Rimljanima (usp. *Rim* 1,1-7). Za njega je Isus istinski Davidov potomak, odnosno Mesija. Iz navedenog razloga, odnosno zbog javnog ispovijedanja vjere u Isusovu osobu, Isus, unatoč ušutkivanju Bartimeja od strane mnoštva, mu pristupa kako bi mu pomogao ne znajući još uvijek što ovaj uopće želi.

Krist koji pravilno komunicira

Krist želi da Bartimej priđe te stupi s njime u komunikaciju. Prosjak je zapanjen već samim pozivom jer evanđelist naglašava da skače sa zemlje, baca ogrtač te pristupa Isusu. Ono što slijedi je uistinu zanimljivo. Naime, Isus ga pita nešto vrlo jednostavno – Što hoćeš da ti učinim? To je ta istinska jednostavnost kojom zrači Isusova pojava. On čovjeka poziva da iznese na vidjelo njegove zahtjeve, odnosno dubinu svoga problema. Time evanđelist prikazuje Krista kao čovjeka koji uči istinskoj komunikaciji.

Isusova komunikacija temelji se na iskrenom oslušivanju sugovornika te želji da se prodre u dubinu njegova problema. Važno je to naglasiti, osobito u kontekstu društva u kojemu čovjek danas živi, a koje je često obilježeno nestrpljivošću u odnosima. Nesposobnošću da se istinski uživi u dubinu nečije boli. Krist se sa svoje strane prikazuje kao onaj koji se ne boji stupiti u komunikaciju i odnos s čovjekom koji se na prvi pogled čini uistinu grub i opak jer više i silno želi biti zapažen. Na njegovu količinu buke i surovosti, Isus odgovara opet na svoj način te tada u iskrenoj i otvorenoj komunikaciji na vidjelo izlazi ono što Bartimej istinski želi, a to je sposobnost gledanja.

Vrijedi spomenuti i da se na drugim mjestima u evanđeljima može pročitati kako

je Krist onaj koji daje sluh i govor, a sada je pak u pitanju vid (usp. *Mk* 7,31-37). Sve to ukazuje na činjenicu da je Isus od strane evanđelista prikazan kao istinski Sin Božji koji čovjeku daje sposobnosti koje su mu nužne za skladan i miran život na zemlji. Koliko god je potreban sluh, toliko je i vid budući da čovjek treba biti cjelovita osobnost. I upravo tu cjelovitost daruje Krist.

Lucas van Leyden, *Ozdravljenje slijepca iz Jerihona*, 1531.

Sluh i vid kao izrazi vjere

Važno će biti uočiti kako se u evanđeljima, pa tako i kod Marka slušanje Božje riječi i promatranje Krista može jednostavno promatrati kroz vjernički hod s Bogom. Tako slušanje Kristova glasa i promatranje Njegovе osobe nisu tek vanjski markeri nečije osobnosti, nego su prikaz ljudske usmjerenosti na Boga koji mu svakoga dana prilazi te želi s njime stupiti u dijalog. Na taj način svako Isusovo iscijeljenje pojedinca ima za svrhu prije svega osposobiti čovjeka da se može svjesno, slobodno i voljno uputiti u avanturu nasljedovanja Krista. Onaj koji svojim ušima čuje Kristov navještaj Božjega kraljevstva te svojim očima uviđa svu silinu znamenja koje čini na dobro ljudi, i sam će biti sposoban iz iskustva te vjere postajati i ostajati Kristov sljebenik, odnosno učenik. I možda se baš iz tog razloga onaj Bartimejev odbačeni ogrtač može tumačiti i na način odbacivanja stare zaogrnutosti, odnosno starog odijela, kako bi se u Kristu i od Krista zadobilo novo odijelo i novi identitet.

Osobna vjera

Svemu do sada rečenom ide u prilog i činjenica da Isus nakon ozdravljenja Bartimejeve sljepoće jednostavno mu kaže da ide, da krene dalje jer ga je njegova osobna vjera spasila. Dakle, njegova duboka uvjerenost u Isusovu moć dala mu je mogućnost gledanja. Izliječenje se dogodilo posredstvom njegove duboke i samo Bartimeju znane vjere. No vjere koju Bog prepoznaje jer gleda u dubine ljudskih uvjerenja. Sve to slušatelja ili čitatelja ovoga evanđelja želi preispitati o kakvoći njegove osobne vjere u Isusovu osobu.

Kolika je čovjekova sposobnost vjerovanja? Je li ljudski čin vjere istodobno čin dostatne vjere? Kakvi god bili odgovori na ova pitanja jedno je sigurno, odgovore na ta pitanja nije kadar dati čovjek, nego jedino Bog. Samo on istinski proniče dubine ljudske osobe. To će biti važno naglasiti osobito u svijetu gdje se katkada može naići na vjernike koji su kadri procjenjivati nečiju vjeru i to na vrlo minuciozan način. Može se tako čuti da netko nije ozdravio jer nije dovoljno vjerovao ili da je njegova molitva bila kriva i slično tome. Takvi i slični slučajevi pokušaja vrednovanja nečije vjere čine se uistinu odveć banalnim, ako ne i pogubnim. Odaju često ljude vrlo nezrele i površne duhovnosti, a još manje sposobnosti za ulaznje i uživljanje u dubinu nečije boli i razočaranosti životom zbog križa koji nose.

Kako do zdravlja?

Je li netko ozdravio ili nije te razlog zašto je to tako nije čovjeku dano znati jer jedino je Bog sposoban dati odgovore na takva pitanja. Svako odveć pojednostavljeno pozivanje na teološke dogmatizme koji su odvojeni od iskustva boli i patnje čovjeka, odnosno iskustva života općenito, znak je ljudskog pokušaja davanja odgovora na pitanja koja njemu uistinu nisu pridržana budući da je ljudski život nešto preveliko da bi se pojasnilo na odveć i isuviše ljudski način. Ono pak što se čini puno smislenijim jest trajni i ponizni dijalog s Kristom u čistoj i postojanoj vjeri u nadi da Bog istinski provida ono što je uistinu potrebno čovjeku za njegovo dobro. Dobro tijela, ali i dobro duha.

Ivan Benaković

Svetkovina Svih svetih

1. studenoga 2024.

ULAZNA PJESMA

Radujmo se svi u
Gospodinu! Svetkujmo
blagdan u čast svih svetih:
njihovu se blagdanu raduju
anđeli i zajedno s njima
slave Sina Božjega.

ZBORNA MOLITVA

Svemoguću vječni Bože,
danas zajedno slavimo
zasluge svih svetih.
Molimo te: što je više
zagovornika, udijeli nam
i veće obilje svoga milosrđa.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, neka ti budu mili
ovi prinosi na čast svih
svetih: oni su već postigli
besmrtnost, daj da se
zauzmu za naše spasenje.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Blago čistima u srcu:
oni će Boga gledati!
Blago mirotvorcima: oni će
se sinovima Božjim zvati!
Blago progonjenima zbog
pravednosti: njihovo je
kraljevstvo nebesko!
(Mt 5,8-10)

POPRIČESNA MOLITVA

Bože, ti si jedini svet i u
svim svecima častimo tvoja
čudesna djela. Molimo te:
posveti nas da te ljubimo
iznad svega te nas,
zemaljske putnike, od ovog
stola privedi na gozbu u
nebeskoj domovini.
Po Kristu.

Prvo čitanje Otk 7,2-4.9-14

*Vidjeh, eno velikoga mnoštva, što ga nitko ne mogaše izbrojiti,
iz svakoga naroda i plemena i puka i jezika!*

Čitanje Knjige Otkrivenja svetog Ivana apostola

Ja, Ivan, vidjeh drugoga jednog anđela gdje uzlazi od istoka sunčeva s pečatom Boga živoga. On povika iza glasa onoj četvorici anđela kojima bi dano nauditi zemlji i moru: »Ne udite ni zemlji ni moru ni drveću dok ne opečatimo sluge Boga našega na čelima!« I začujem broj opečaćenih – sto četrdeset i četiri tisuće opečaćenih iz svih plemena sinova Izraelovih.

Nakon toga vidjeh: eno velikoga mnoštva, što ga nitko ne mogaše izbrojiti, iz svakoga naroda, i plemena, i puka, i jezika! Stoje pred prijestoljem i pred Jaganjcem odjeveni u bijele haljine; palme im u rukama. Viču iza glasa: »Spasenje Bogu našem koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu!«

I svi anđeli, što stajahu uokolo prijestolja i starješina i četiriju bića, padoše pred prijestoljem nice, na svoja lica, i pokloniše se Bogu govoreći: »Amen! Blagoslov i slava, i mudrost, i zahvalnica, i čast i moć i snaga Bogu našem u vijeke vjekova. Amen.«

I jedan me od starješina upita: »Ovi odjeveni u bijele haljine, tko su i odakle dođoše?« Odgovorih mu: »Gospodine moj, ti to znaš.« A on će mi: »Oni dođoše iz nevolje velike i oprali su haljine svoje i ubijelili ih u krvi Jaganjčevoj.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 24,1-4b.5-6

Pripjev: Takav je naraštaj onih koji traže lice tvoje, Gospodine.

Gospodnja je zemlja i sve na njoj,
svijet i svi koji na njemu žive.

On ga na morima utemelji
i na rijekama učvrsti.

Tko će uzici na Goru Gospodnju,
tko će stajati na svetom mjestu njegovu?
Onaj u koga su ruke neružne i srce čisto:
duša mu se ne predaje ispraznosti.

On blagoslov prima od Gospodina
i nagradu od Boga, Spasitelja svoga.
Takav je naraštaj onih koji traže njega,
koji traže lice Boga Jakovljeva.

Drugo čitanje 1Iv 3,1-3

Vidjet ćemo ga kao što jest.

Čitanje Prve poslanice svetoga Ivana apostola

Predragi! Gledajte koliku nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo, i jesmo. A zato nas svijet ne poznaje što ne poznaje

James Tissot,
Isusov govor na gori, oko 1890.

njega. Ljubljeni, sad smo djeca Božja i još se ne očitova što ćemo biti. Znamo: kad se očituje, bit ćemo njemu slični jer vidjet ćemo ga kao što jest. I tko god ima tu nadu u njemu, čisti se kao što je on čist.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mt 11,28

Dođite k meni svi vi, izmoredni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti, govori Gospodin.

Evanđelje Mt 5,1-12a

Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima.

Čitanje svetoga Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Isus, ugledavši mnoštvo, uzide na goru. I kad sjede, pristupe mu učenici. On progovori i stane ih naučavati:

»Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago ožalošćenima: oni će se utješiti! Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju! Blago gladnima i žednima pravednosti: oni će se nasititi! Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe! Blago čistima srcem: oni će Boga gledati! Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati! Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago vama kad vas – zbog mene – pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima! Ta progonili su tako proroke prije vas!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	623.2	Radujmo se svi
ili	688	Otkupitelj u Isuse
Otpjevni psalam:	Žv 11/2009	Takav je naraštaj
Prinosna:	VI	Izvore vode žive
ili	218	Nebom glasi odjekuju
Pričesna:	287 Žv 11/2005	Blaženstva
	136.2	Dođite k meni
	186	Sva ljubavi mi, Isuse
Završna:	175	O Srce Sina Božjega

MOLITVA VJERNIKA

Oče vječni, svrni svoj pogled na mnoštvo vjernih koji ti se ovim prošnjama s pouzdanjem utječu, te ih milostivo poslušaj:

1. Tvoja Crkva danas slavi sva znana i neznana djela svetosti svojih vjernika. Podaj nam slijediti put prema vječnosti, koji su nam svi sveti utirali za svoga ovozemaljskog života, molimo te.
 2. Svećenici se svakoga dana trude poučiti nas u vjeri. Osnaži ih svojim Duhom i čuvaj od svakoga zla da bi njihov trud urodio stotrukim plodovima, molimo te.
 3. Blaženima nazivaš sve koji trpe nepravdu i progonstva u ovome svijetu. Zbog njihove ih hrabrosti i postojanosti u vjeri nagradi vječnošću u nebesima, molimo te.
 4. Okupili smo se oko tvog oltara želeći naučiti kako te slijediti. Otвори nam uši da možemo čuti tvoju Riječ, i srca da te, poput tvojih svetih, možemo neumorno slijediti, molimo te.
 5. Za ovozemaljskog života često grijeshimo, ali se i kajemo za svoje grijehе. Udijeli nam oproštenje grijehа i po svome nas neizmjernom milosrđu primi u zajedništvo svojih svetih u nebesima, molimo te.
- Zahvaljujemo ti, vječni Oče, što nas neprestano uslišavaš, darujući nam uzore svetosti u mnogim znanim i neznanim svecima. Nadahnjui nas za sveto življenje i čuvaj na putu prema vječnosti.
- Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Kršćanski uspon na Svetu goru, sveti je put silaska među braću i sestre

Veličanstven »okvir« blaženstva kako dolikuje veličanstvenim riječima

Smisao blaženstva otkriva se u svojoj punini, ljepoti, bogatstvu, inspiraciji, mogućnostima onoga trenutka kada počinjemo živjeti, kada se počinjemo uspinjati na goru blaženstva, što svakako jest zahtjevan put, put koji svoju ljepotu ima na poseban način kada nakon napornog i mukotrpnog uspona dođemo do vrha i promatramo put koji je iza nas. I ne samo put koji je iza nas, koji smo ostavili iza nas dok smo se uspinjali na goru, nego i novi vidici koji se pružaju s vrha, vidici koje nismo nikako mogli niti sanjati, niti zamisliti. Put ljubavi je put uspona. Blaženstva su po sebi literarno pravo bogatstvo, i Matejevo remek djelo, kao i cijelo evanđelje što ga je napisao. Naime, 8 blaženstava imaju u grčkom izvorniku 72 riječi, od čega 36 se odnosi na prva četiri blaženstva, te 36 na druga četiri blaženstva. Prvo i drugo su u prezentu, dok od drugog do sedmog su u futuru, naravno s jasnim ciljem, o kojem je nije svrha u ovoj homiliji pisati, no i sama literarna ljepota, ljepota okvira, blaženstava poziva vjernika »zaustaviti pogled i kontemplirati« literarnu, jezičnu, a ponajviše praktično-primjenjivu ljepotu blaženstava, jer u njoj se skriva i otkriva Božje srce.

Ljubav je put uspona – put svetosti jednak prije 2000 godina i danas

U prvom retku četiri su glagola od kojih se tri odnose na Isusa, a koji nam govore o Isusovom identitetu, i koji imaju svoje bogato značenje. Prvi glagol označava da je Isus ugledao mnoštvo. To je ljepota Boga našega, ljepota Isusa Krista, lijepog i dobrog Pastira, koji redovito vidi čovjeka. To je radost viđene osobe, radost jer je nije bilo tko pogledao, nego sam Bog. Koliki vjernici tražeći pomoć pitaju se vidi li itko njihovu patnju i bol. Da,

Isus vidi patnju i Bog. Jedna od prvih definicija Boga u Starom Zavjetu jest upravo ona vjeroispovijest Hagare koja susreće anđela i zatim svjedoči o Bogu: *Ti si Bog koji me vidi.*

Zatim Isus uzlazi na goru. Višestruko je Isusovo uzlaženje na goru. U Prologu knjige *Otok svijeta*, autora M. O'Briena, piše sljedeće: »U tom našem mjestu gdje smo nastali, nismo dvojili *kako je ljubav put uspona*. Nismo o tome razmišljali, kao što nismo razmišljali niti o zraku što smo ga udisali. Kako smo rasli, naše je tijelo primalo potrebnu pouku zajedno s našim srcima i našim dušama. Spoznali samo kako je ljubav duša svijeta, iako tijelo krvari te se i mi moramo naučiti krvariti s njime. Ljubav je ujedno i sjeme, mlijeko i plod svijeta, ali u njemu možemo sudjelovati jednako putem pohlepe, koliko i putem uvažavanja«. Ljubiti dakle znači uspinjati se, ali to ne bilo gdje nego na određeno brdo, koje ima u grčkom jeziku određeni član – upravo to brdo, brdo Božje. Ne trebamo ići u Svetu zemlju, kako bismo se popeli na Isusovo brdo, nego to važno brdo, naš Sinaj i naš Sion, su ondje gdje se uspinjemo po riječima blaženstva sve do vrha, s kojeg nam sjaji divan pogled, i tako sklapamo novi savez srca s Bogom. Pogled s vrha brda često započinje silaskom među braću i sestre, silaskom služenja u malim gestama ljubavi u svakodnevici, po čemu tada i naša zemlja postaje Sveta.

I na koncu Isus sjeda. Po sebi neznatni detalj koji također u svom značenju otkriva također svoju ljepotu. Isus je pravi Učitelj koji podučava sjedeći, kako je to i bio običaj kod Židova. Na tri mjesta se spominje kod Mateja kako Isus sjeda (19,28; 25,31; 26,64) od čega bismo ovdje izdvojili Posljednji sud na kojem će Isus, sjedeći, prozvati blagoslovljenima one koji su živjeli vrijednosti blaženstva, vrijednosti gore, to jest one

Robert Arsène, *Isusov govor na gori*, 1870.

koji su hranili gladne, pojili žedne, oblačili gole, pohodili oboljele, išli utamničenima, primali strance – put svetosti jednak prije 2000 godina i danas.

Blago siromasima duhom, njihovo je kraljevstvo nebesko

Kada Krist naziva blaženim siromahe, to ne znači da siromaštvu daje dostojanstvo, nego naprotiv, želi ga dokinuti koliko je to moguće. U biti, siromasi (*toi pneumati*), nisu oni koje je život ponizio kao niti oni koji su siromašnog duha, nego oni koji su postali siromašni slobodnom odlukom, koji su se oplijenili od vlastitih bogatstava, ne zbog askeze, nego kako bi ih dali siromasima i tako smanjili siromaštvo, te utjecali i na siromaštvo i na globalnoj razini. Siromaštvo, za Krista, nije ideal; naprotiv, ono je zlo koje treba dokinuti u svijetu, a što bi se trebalo ostvariti ukoliko bi vjernici i ljudi općenito bili dosljedni Kristovom nauku.

Da li netko pripada ili ne pripada kraljevstvu nebeskom, odnosno da li je netko svet ili nije, ne ovisi o tome koliko je osoba vjerna nauku Crkve, nego ovisi o ljubavi i djelovanju i življenju prema blaženstvima. U dosljednosti, odnosno preklapanju misli,

osjećaja i ponašanja krije se zadovoljstvo čovjekovog života, no to je dugoročni, i čini se doživotni proces, u kojem želimo misliti, osjećati i ponašati se tako da smo usklađeni u našem biću, a ne rascjepkani jer rascjepkanost sa sobom donosi nezadovoljstvo i nesreću.

Kraljevstvo Božje se može ostvarivati samo preko onih koji biraju biti siromasi (ne skupljajući novac) i ostaju vjerni ovoj odluci. Posljedica ovakvog kraljevstva za društvo je u tome što će potlačeni biti oslobođeni, obezvrijeđenima će se vratiti dostojanstvo tako što će kršćani birati i činiti ona djela koja će ići k tome. Međuljudski odnos utemeljeni na ljubavi koji potiču vjernike na bogat, ispunjujući odnos s Bogom, Ocem, put je svetosti. Ujedno to je i osobno ostvarenje pojedinaca koji u svojoj nutрини osjećaju radost življenja prema blaženstvima. Svi sveti su u nebu i na zemlji oni koji u Božjem duhu se uspinju na goru blaženstva, silazeći kako bi služili blišnjima. Neka nam Svi sveti pomognu uspinjati se na Svetu goru blaženstva čiju ljepotu i raskoš zasiurno oni već promatraju i uživaju u svoj punini ljubavi.

Josip Bošnjaković

Spomen svih vjernika pokojnika

2. studenoga 2024.

ULAZNA PJESMA

Pokoj vječni daruj im,
Gospodine, i svjetlost vječna
svijetlila njima.
(Usp. 4Ezr 2,34-35)

ZBORNA MOLITVA

Bože, slavo vjernika i živote
pravednika. Otkupio si nas
smrću i uskrsnućem svoga
Sina. Budi milostiv našoj
pokojnoj braći i sestrama.
Oni su vjerovali u otajstvo
uskrsnuća, udijeli im radost
vječnoga blaženstva.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Svemogući milosrdni Bože,
ovom žrtvom izbrisi grijehe
našoj pokojnoj braći i
sestrama u krvi Kristovoj.
Umio si ih vodom krštenja:
očisti ih do kraja u
samilosnoj ljubavi.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Svjetlost vječna svijetlila
njima, Gospodine, po dobroti
tvojoj – u zajednici sa svima
svetima. Pokoj vječni daruj
im, Gospodine, po dobroti
tvojoj – u zajednici sa svima
svetima. (Usp. 4Ezr 2,25:34)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, tvoje je Sin za nas
umro na križu i slavno
uskrsnuo. Po ovoj pričesti
molimo te za našu pokojnu
braću i sestre: očisti ih ovim
vazmenim otajstvom da
uniđu u slavu budućeg
uskrsnuća. Po Kristu
Gospodinu našem.

Prvo čitanje Job 19,1.23-27a

Ja znadem: moj Izvavitelj živi.

Čitanje Knjige o Jobu

Job progovori i reče: O kad bi se riječi moje zapisale i kad bi se u mjed tvrdu urezale; kad bi se žaljeznim dljetom i olovom u spomen vječan u stijenu uklesale! Ja znadem dobro: moj Izvavitelj živi i posljednji će on nad zemljom ustati. A kad se probudim, k sebi će me dići: iz svoje ću puti tad vidjeti Boga. Njega ja ću kao svojega gledati.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 25,6-7c.17-18.20-21

Pripjev: K tebi, Gospodine, uzdižem dušu svoju.

Spomeni se, Gospodine, svoje nježnosti
i ljubavi svoje do vijeka.

Spomeni me se po svojoj ljubavi -
radi dobrote svoje, Gospodine!

Odagnaj tjeskobe srca moga,
iz bojazni mojih izbavi me!
Vidi nevolju moju i muku
i oprosti sve grijehe moje!

Čuvaj dušu moju, izbavi me:
neću se postidjeti, jer se tebi utekoh.
Neduznost i čestitost nek me štite
jer u tebe se uzdam, Gospodine.

Drugo čitanje Rim 5,5-11

Opravnani krvlju njegovom, spasit ćemo se po njem od srdžbe.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo: Nada ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan! Doista, dok mi još bijasmo nemoćni, Krist je, već u to vrijeme, za nas bezbožnike umro. Zbilja, jedva bi tko za pravedna umro; možda bi se za dobra tko i odvažio umrijeti. A Bog pokaza ljubav svoju prema nama ovako: dok još bijasmo grješnici, Krist za nas umrije. Koliko ćemo se više sada, pošto smo opravdani krvlju njegovom, spasiti po njem od srdžbe? Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji, mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim. I ne samo to! Dičimo se u Bogu po Gospodinu našem Isusu Kristu po kojem zadobismo pomirenje.

Riječ Gospodnja.

Ercole Ramazzani,
Oslobađanje duša iz čistilišta, 1586.

MOLITVA VJERNIKA

Braće i sestre, spominjući se duša naših pokojnih, koji su iskusili tajnu ovozemnog usnuća i ugledali vječnost, puni nade u uskrsnuće uputimo nebeskom Ocu svoje iskrene prošnje:

1. Sveta se Crkva danas moli za duše svih pokojnih. Daj da iskrenom molitvom izmoli tvoje milosrđe da oslobodiš duše vječnih muka i uvedeš u svoje kraljevstvo, molimo te.
 2. Ovome svijetu prijeko su potrebni istinski pastiri koji će te nasljedovati i voditi tvoje stado. Daj da neprestano i usrdno molimo za nova svećenička zvanja, molimo te.
 3. Mnogi su redovnici i redovnice svetim životom ostavili neizbrisiv trag u ovome svijetu. Daj da se mladi naraštaji nadahnjuju njihovim primjerom svetosti, molimo te.
 4. Svatko barem jednom u životu iskusi smrt bliske osobe. Tješi nas u žalosti tjelesnog rastanka i podaj vjeru u vječni život duša naših voljenih, molimo te.
 5. Brzo prolazimo ovim svijetom i malo je vremena da činimo dobro. Daj da naš ovozemaljski hodočasnički put obiluje neprestanim iskazivanjem dobrote i ljubavi prema svim ljudima, molimo te.
- Oče nebeski, zahvaljujemo ti za dar svake duše koja je svojim životom slavila tvoje sveto ime. Poslušaj ove naše iskrene prošnje, primi ih u svoje blago i milosrdno srce te ih usliši.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Pjesma prije evanđelja Iv 11,25a.26

Ja sam uskrsnuće i život, govori Gospodin; tko u mene vjeruje, neće umrijeti nikada.

Evanđelje Iv 11,17-27

Ja sam uskrsnuće i život.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

Isus stiže u Betaniju i nađe da je onaj već četiri dana u grobu. Betanije bijaše blizu Jeruzalema otprilike petnaest stadija. A mnogo Židova bijaše došlo tješiti Martu i Mariju zbog brata njihova. Kad Marta doču da Isus dolazi, pođe mu u susret dok je Marija ostala u kući.

Marta reče Isusu: »Gospodine, da si bio ovdje, brat moj ne bi umro. Ali i sada znam: što god zaišteš od Boga, dat će ti.« Kaza joj Isus: »Uskrsnut će brat tvoj!« A Marta mu odgovori: »Znam da će uskrsnuti o uskrsnuću, u posljednji dan.« Reče joj Isus: »Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada. Vjeruješ li ovo?« Odgovori mu: »Da, Gospodine! Ja vjerujem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	724 ili 751	Pokoju vječni
Otpjevni psalam:	729	K tebi, Gospodine
Prinosna:	236	U onaj Dan
ili	XVII	O Bože, ti si oduvijek
ili	747	O nado naša
Pričesna:	733	Svjetlost vječna
	ŽV 7/2022	Kruše života
	154	Žeđa duša moja
	246	Ovdje je sada
Završna:	746	O Kriste, Kralju svemoćni

Vjera u puninu života

Usvremenom svijetu, zbog praktičnih i drugih razloga, svjedoci smo da spomen svih vjernih mrtvih baca u sjenu svetkovinu Svih svetih, što je sasvim nelogično. Kada je riječ o Spomendanu svih vjernih mrtvih, onda se nad ljude nadvija neka vrsta tugaljivosti, kao da ostaje neka sjena smrti koju ne znamo i ne možemo odagnati. Kao da tinja u podsvijesti atmosfera tuga i groba, koju ne znamo odagnati iz svoga života. Pogotovo što svatko tko se sjeti svojih pokojnika, drži se vrlo pobožnim i duhovnim, što vrijedi i za ljude koji se sjećaju svojih pokojnika, a da uopće ne vjeruju u Boga niti ih se sjećaju pred Bogom. Tako vidimo da u današnjem svijetu ne svetkuju svi ovu značajnu crkvenu svetkovinu i ne poznaju njezino značenje, ali gotovo svi odlaze na grobove svojih pokojnika odnijeti cvijeće ili zapaliti svijeće. Time kao da izražavaju neko svoje ljudsko poštovanje za svoje pokojne, ali ne više od toga. Čini im se sasvim prihvatljivo iskazati im ljudsku počast, dok uprijeti pogled prema nebu i vjerovati u njihovu svetost i ulazak u kraljevstvo nebesko, kao da je nama ljudima predaleko i previsoko, kao da nadilazi naše mogućnosti. A ponekada kao da se i plašimo da to i nas poziva na svetost, a draže nam je biti 'obični' ljudi nego sveci te onda naša ljudskost potiskuje potrebu da ljudskost izrazimo kroz prizmu svetosti.

Pobjeda Božje snage

Očita je dakle činjenica da je danas svetkovina Svih svetih potisnuta, kako zbog ovih, tako i nekih drugih praktičnih i pragmatičnih razloga. Na primjer, budući da je riječ o neradnom danu, mnogi onda iskoriste taj dan da odu pohoditi groblja te tako sama svetkovina ostane u drugome planu prelazeći u popodnevne komemoracije vjernih mrtvih i molitve odrješena po grobljima. Tako se gubi njezino značenje i

bit svetkovanja kojemu malo tko posvećuje pozornosti, a isto tako se gubi osjećaj da ta svetkovina daje smisao dušnome danu koji u smisla svetosti na koju su svi pozvani, ima svoje uporište. Doista, spomen svih vjernih mrtvih nije besmislena godišnja komemoracija onih koji su živjeli prije nas, već je značajna ispovijest vjere u vječni život i besmrtnost svih onih koji su živjeli Bogu vjerno i koje je prožimala njegova snaga.

Zato ovaj spomen ima svoj smisao u svjetlu vjere Crkve koja vjeruje u život svetih, to jest život u kraljevstvu nebeskome, na koji su pozvani svi ljudi ucijepiti se po Kristu koji je pobijedio smrt i otvorio vrata raja i besmrtnosti. Ako nije tako, bilo bi besmisleno uopće se spominjati vjernih mrtvih iz samo nekog ljudskog pijeteta koji bi jedino očitovao našu nemoć pred smrću. Ali svi koji smo kušali snagu Kristovu, a opet s druge strane i vlastitu nesavršenost, vjerujemo da Krist u nama svojom snagom pobjeđuje svaku nesavršenost koju smo za života počinili, te nas priprema tako za vječnost i nakon što smo prešli s ovoga svijeta. U tom duhu moliti za pokojne i ostati u punom zajedništvu s njima ne može se ljudskom snagom, već isključivo onom božanskom, Kristovom. Jer ovaj dan je ispovijest vjere u njegovu pobjedu nad smrću, koja nam je jamstvo života vječnoga. Stoga je ovaj spomendan svih vjernih mrtvih trenutak da upremo pogled u Krista i njegovu pobjedu te da kroz optiku njegova uskrsnuća promatramo one koji su nam prethodili i pošli Kristu ususret, unatoč vlastitim nesavršenostima koje su pod njegovom vlašću. Pogotovo što znamo da je on došao radi nas, da nas obdari puninom života i da učini sve da ne propadne nijedan od onih koje mu je Otac povjerio.

Vjera u ostvarenje

A onda nakon toga uprijeti nam je pogled i u vlastiti život koji s njime dolazi do punine

svojih ostvarenja. S njime sve naše mogućnosti postaju stvarnost, a sve naše autentične želje dolaze do ispunjenja. Jer Gospodin nije bio samo Presveti među grešnicima, već je i nama donio obvezu svetosti. Naime, nije dostatno da svaki od nas ime i nekog pokojnika kojega se sjeća, kao što svi činimo, već nam valja oživjeti svijest da je svaki od naših dragih pokojnika po vjeri bio obdaren mogućnošću da uđe u zajednicu svetih te da je to i ostvario ili će ostvariti. Spomendan vjernih mrtvih poticaj je da najiskrenije molimo da naši pokojnici dođu u život svetih, da bismo bili ponosno što u svojoj obitelji imamo svetih. Ali isto tako, ne manje važno, da i sami živimo sveto na tragu svetaca koji su prošli kroz naše obitelji. Promatrati svoje pokojnike sa sviješću da nas je Gospodin stvorio za vječnost i spasenje budi u nama ponos da smo i sami dio Božje obitelji svetih, čime se vlastitom životu daje smisao postojanja na zemlji.

Promatrajući svoje preminule kroz prizmu vjere i ljubavi Božje, i naša želja da dosegnu puninu Božju ima smisla i učinka. Ne možemo se kao ljudi zadovoljiti da ostanemo na pola puta, ili da se ostvarimo na polovičan način. Pa i kada nam je proći kroz čistilište, to je zato jer nas Gospodin priprema da uđemo u puninu života. Zato je spomendan svih vjernih pokojnika prigoda da ražarimo svijest o smislu svoga postojanja i pozivu na puninu života. A na žalost, počesto za života ne težimo punini koju nam je Krist donio, već se zadovoljimo živjeti život po nekom svom nahodanju i po ljudskim mogućnostima, umjesto da se otvorimo onim božanskim, za koje jedino

Jacopo Robusti, *Kristovo uskrsnuće*, 1581.

ima smisla živjeti. Ne dopustimo da na ovaj sveti dan prevlada ljudski pijetet, te da odemo pohoditi grobove svojih najmilijih upaliti svijeću i odnijeti cvijeće s tugom u srcu, već s punom sviješću i vjerom u zagrobni vječni život za koji smo stvoreni. Jer upravo kršćanska vjera u zagrobni život dovela je do toga da se i nevjernici osjećaju potaknutima sjetiti svojih pokojnika, no s druge pak strane ne bi nam se smjelo dogoditi da sada svedemo svoj odnos prema pokojnima na čin ljudskog poštovanja. Radije se vedro molimo i tražimo u Bogu uporište da i mi natopljeni njegovom ljubavlju težimo punini života na koju je pozvao naše drage pokojnike.

Ivan Bodrožić

Blagoslovio nas Bog

(Otpjevni psalam za 27. nedjelju kroz godinu)

Anđelko Igrec

Ant.

Bla - go - slo - vi - o nas Bog sve da - ne na - še!

Ps 128, 1-2.3.4-5.6

1. Blago svakome koji se bo - ji Go - spo - di - na, koji njegovim ho - di sta - za - ma!
 2. Žena će ti biti kao plod - na lo - za u odajama tvo - je ku - će;
 3. Eto, tako će biti blago - slov - ljen čo - vjek koji se bo - - ji Go - spo - di - na!

1. Plod ruku svojih ti ćeš u - ži - va - ti, blago tebi, dobro će ti bi - ti.
 2. kao mladice masline si - no - vi tvo - ji oko sto - la tvo - jeg!
 3. Blagoslovio te Go - spod sa Si - o - na, uživao sreću Jeruzalema sve dane ži - vo - ta svo - je - ga!

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

U PRODAJI

LITURGIJSKI KALENDAR

U Liturgijskom kalendaru za svaki tjedan kroz godinu predviđene su po dvije stranice s naznakom liturgijskih čitanja za svaki dan te citatom iz evanđelja dana. Na kraju kalendara nalazi se Mjesečni preglednik za 2025. godinu. Kalendar ima 160 stranice, otisnut je dvobojno i uvezan u integralni uvez, što mu omogućava potrebnu savitljivost i otpornost na habanje. Na količinu od deset i više primjeraka odobravamo 10% popusta. Troškovi poštarine nisu uračunati u cijenu kalendara.

Narudžbe na: narudzbe@hilp.hr
ili pozivom na broj +385 (0)1 5635 050.

CIJENA
4,50 €

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji